

emoeraat

januari 1971 - 4e jaargang no. 1

CONGRES AMSTERDAM

Het hoofdbestuur van D'66 nodigt leden en aanhangers uit deel te nemen aan een politiek congres op zaterdag 27 februari 1971 in het RAI-Congrescentrum te Amsterdam.

Op het congres in Breda - 19 en 20 december 1970 - is het Beleidsplan voor een te voeren regeringsbeleid in de periode 1971-1975 aangenomen. Tevens is besloten dat het hoofdbestuur moet nagaan of er mogelijkheden tot samenwerking met andere partijen voor die regeringsperiode aanwezig zijn.

Ons Beleidsplan moet daarbij een essentieel uitgangspunt zijn.

Op het congres van 27 februari 1971 moet het hoofdbestuur over het onderzoek rapporteren aan de Algemene Ledenvergadering, opdat daar dan "beslist kan worden of D'66 een samenwerkingsverband met anderen zal aangaan dan wel geheel alleen de verkiezingen zal ingaan".

U weet inmiddels dat de gesprekken als gevolg van die in Breda genomen beslissing gaande zijn.

Het hoofdbestuur roept u op om aan de politieke discussie op 27 februari 1971 in Amsterdam deel te nemen. De vraag hoe D'66 zich bij de verkiezingen zal opstellen is van zo groot belang dat wij hopen dat deze oproep massaal wordt beantwoord.

J. BEEKMANS, VOORZITTER D'66

democraat

uitgaven van de politieke
partij Democraten '66

eindredacteur
Jan G. Huygens
Van Trigtstraat 24
Den Haag
Tel. 070-242761

administratie:
Democraat
Keizersgracht 576
Amsterdam
tel. 020-226996
Postgiro:
1477777 t.n.v.
Administratrice
Democraat

advertentietarieven
bij het secretariaat

Druk Luna Delft

VOORLOPIGE AGENDA CONGRES 27 FEBRUARI 1971 IN AMSTERDAM

- 10.30 - 10.40 Openingswoord.
Verkiezing notulencommissie en stemcommissie.
Huishoudelijke mededelingen.
Installatie voorzitter.
- 10.40 - 11.15 Notulen congres Breda.
Verkiezing programmacommissie, rapportagecommissie,
geschillencommissie en stemcommissie.
- 11.15 - 12.30 Discussie m.b.t. uitvoering van de resolutie.
- 12.30 - 14.00 Lunch.
Presentatie H.B.-kandidaten.
Presentatie kandidaten Eerste Kamer.
- 14.00 - 14.30 Verkiezing H.B.-kandidaten in functie.
- 14.30 - 16.45 Discussie m.b.t. uitvoering van de resolutie.
- 16.45 - 17.00 Sluiting congres.

INHOUD

blz.

Agenda Congres Amsterdam	2
D'66 en de Pers	2
D'66 in Drente	3
Openheid, eerlijkheid Objectiviteit	4
D'66 in Spijkenisse	4
De Kruik en het water	4
Wie wil in een nieuw fris hoofdbestuur?	5
Nieuw hoofdbestuur D'66	5
Een Maffia van idioten	6
Besluitenlijst en handelingen A.L.V. 19 en 20 december '70 te Breda	7
Rede H. A. F. M. O. v. Mierlo	11
D'66 voor het Onderwijs	14
Landelijke werkgroepen	14
Afdelingssecretariaten	15
De keus van D'66	18
Aanmeldingsformulier Congres Amsterdam	19

D'66 EN DE PERS

het eindigde allemaal met een resolutie van de perstribune. Vanuit die hoek sprak men zijn diepe afschuw uit over de openbaarheid van D'66 die journalisten veroordeelt een weekend op te offeren aan beraadslagingen over een beleidsplan tot in alle details. Advies van de koningin der aarde: congresseer eens achter gesloten deuren. Een advies, dat voorzitter Jan Beekmans zonder meer kon afwijzen. Want tot zijn onuitgesproken verlichting ongetwijfeld, was het ditmaal een "goed congres" geweest. Van Mierlo had het binnenkamerinterieur van de Nederlandse politiek geïntroduceerd en gezegd dat D'66 uit het dal opklauwerde. Er was uren vergaderd om het beleidsplan rond te krijgen. En de politieke discussie van de laatste anderhalf uur eindigde onbeslist. De Grote Keuze Was Nog Niet Gemaakt. D'66 hield de handen vrij. Geen stembusakkoord op dit moment bepaald, zoals oud-voorzitter Van Lookeren Campagne had gewild. Ook niet de uitspraak: we doen het wel alleen, zoals de Drechtsteden wensten. Het hoofdbestuur mag met het beleidsplan de boer op. Maar enkele dagen later ontnam de Partij van de Arbeid dit initiatief een stuk kracht. De socialisten zien geen heil in samenwerking met de confessionele partijen. Maar goed terug naar het congres in het Turfschip, Breda's moderne schouwburg. Terug naar het congres van voorzitter mr. Max Rood. Zijn leiding, een feno-

menale mengeling van nadrukkelijkheid en lichtvoetigheid heeft de twee dagen congresseren beheerst. Voor de pers heeft het allemaal toch kennelijk wat lang geduurd. Zo merkt D. Maltha in het Algemeen Dagblad op: "....." De stem van de voorzitter heeft overigens ook een elektronische klank. De vergadering ervaart de cynische onaandoenlijkheid van zijn geluid echter niet als storend. Integendeel zijn beukerige grapjes waarmee onduidelijke, te lange of niet ter zake doende motiveringen worden afgekapt, verwekken instemmend geginnik! Nee Maltha heeft het niet zo op D'66. De politieke besluitvorming hier vergelijkt hij met figuurzagen. In een hoofdartikel trekt het ALGEMEEN DAGBLAD vast enkele conclusies. Het beleidsplan is een aardige "oppepper". Maar zal D'66 eigenlijk nog wel kiezen?..... D'66 heeft zichzelf te lief. Ook na bijna vier jaar parlement, beroepen de Democraten zich nog steeds op hun eigen unieke positie in de Nederlandse politiek. Dat zal op 27 februari in Amsterdam niet anders zijn. Doorgaande op deze lijn kan men maar tot één conclusie komen: zelfstandig de verkiezingen in, los van de PvdA.

De kans op het voortbestaan van een confessioneel-liberaal kabinet, waar- tegen D'66 zelf zo sterk ageert, wordt daardoor alleen maar groter.

De Telegraaf

De Telegraaf stelt in een hoofdartikel vast "Men moet met zo'n programma (het duidelijke beleidsplan) ook iets kunnen doen en in dat opzicht is D'66 nog niet veel verder gekomen, want een keuze met welke partijen men tot uitvoering van de ideeën wil komen, is wederom naar de toekomst verschoven, ditmaal naar het congres van februari in het volgende jaar. Het is zelfs helemaal de vraag of D'66 nog ooit voor de verkiezingen tot het maken van een keus komt.

Een samenwerking met de P.v.d.A. en enige kleine linkse partijen zou D'66 onherroepelijk een deel van haar sympathisanten kosten dat liefst met de V.V.D. in zee zou willen gaan. Het plan van mr. Van Mierlo om te bemiddelen in het conflict tussen de P.v.d.A. en de K.V.P. en samen met deze partijen een regering te vormen, is gebleken een doodgeboren kindje te zijn.

Het zal er dus wel op neerkomen dat D'66 eenzaam de verkiezingen ingaat en dat is gezien de geringe sterkte waarop ze is blijven staan, tamelijk uitzichtloos!.

Het Vrije Volk

Frits van der Poel schrijft in Het Vrije Volk: "Het nieuwe is eraf. D'66 hoort nu gewoon bij de televisie-uitzendingen van de Kamerdebatten die niemand begrijpt. Van Mierlo is niet meer de jonge onbekende god die alles zou vernieuwen, hij is een politicus tussen de politici....."

Dat was Frits van der Poel, een voor-malig gelovige onder de ongelovigen, zo te horen.

Het Parool

H.A. van Wijnen beleeft het in Het Parool allemaal wat anders. "Van Mierlo verdiende zijn applaus. Hij is bij vlaggen een zeer goed spreker, drukt zich meestal uit in verstaanbaar Nederlands, beperkt zich veelal tot politieke hoofdzaken, laat zich niet betrap-pen op grootspraak en clichés en is soms ook amusant...." Ondanks deze pluimen ziet van Wijnen het toch ook niet allemaal zitten.

"Van Mierlo heeft er niet omheen willen draaien: hij signaleerde zaterdag behalve de depressies, frustraties, moedeloosheid en wat hij noemde een dal van aarzeling en twijfel. Het tekent zijn realisme. De meeste politici ple-gen in dezelfde omstandigheden voze praatjes op te hangen ten teken, dat de Nederlandse maagd in hun ogen blozend en gezond is. Van Mierlo is niet zo, maar het is evengoed de vraag, of zijn partij nog wel de tijd heeft uit het dal op te klimmen en voor de verkiezingen van april volgend jaar het krediet van de massa te herwinnen. Dat is op z'n minst twijfelachtig!"

NRC/Handelsblad

"D'66 heeft gisteren te Breda duidelijker kleur bekend dan op het eerste

gezicht, aan de hand van het congres-besluit blijkt. Vrijwel zeker is dat de Democraten een stembusakkoord zullen bereiken waarin a) de PvdA meedoet; b) de VVD niet meedoet; c) de confessionele partijen evenmin meedoen.

Een progressief blok(je), bestaande uit PvdA, D'66, PPR en wat randwerk, zal zich dus, naar het zich laat aanzien, bij de verkiezingen presenteren tegenover de confessionele concentratie, die misschien nog wordt aangevuld met de VVD. De Democraten hebben duidelijk de hand naar de PvdA uitgestoken. Ze zullen Vondelings uitnodiging voor een gesprek "aan de top" accepteren en daarbij zullen ze er vrijwel niet meer onderuit kunnen hun politieke overeenstemming met de socialisten in een akkoord te honoreren.

Den Uijl zal ook niet kreterig zijn en al het mogelijke doen om zijn progressieve concentratie wat handen en voeten te geven. Het beleidsplan blijft de eigen identiteit van D'66, maar bij de behandeling ervan op het Bredase congres, waar de Democraten weer wat zijn opgekrabbeld (het begin van de "relance"?), is de vergaande overeenstemming tussen PvdA en D'66, als het gaat om beleidsbeslissingen, alleen maar versterkt".

"Bovendien hebben Biesheuvel, Schmelzer en Udink hun afkeer van het pragmatisme niet onder stoelen of banken gestoken. En ten slotte moet als realiteit worden aanvaard dat sinds het loondebat de verhouding tussen PvdA en confessionelen aanzienlijk is verkild.

Van Mierlo heeft in zijn rede voor het congres duidelijk sympathie voor de PvdA laten blijken. Er was ditmaal geen pistool op de borst voor nodig. Hij wil de PvdA ook wat ruimte laten door niet direct de vorming van een "progressieve volkspartij" als voorwaarde voor een akkoord op tafel te leggen. Vaststaat dat zo'n progressieve volkspartij, als die een aantal van de nu bestaande partijen en groepjes zou samenbundelen zonder zich al te links op te stellen, het confessionele middenblok meer concurrentie zou aandoen dan de oppositie nu doet. De vraag is echter of de PvdA bereid zal zijn op niet al te lange termijn zich zo te hervormen dat het democratisch socialisme als basis verlaten zou worden".

De Volkskrant

De Volkskrant ziet geen meerderheid voor D'66 met PPR en PvdA.

"Die zou er wel kunnen komen als ook de confessionele partijen aan een dergelijke combinatie werden toegevoegd. En als dat de enige mogelijkheid is om een nieuw progressief beleid te verwezenlijken dient die kans toch zeer ernstig te worden onderzocht.

Ook door D'66. Want het is weinig aantrekkelijk om straks tegen de kie-

zers te moeten zeggen, "we zijn er weer", met een goed program, maar het staat ook al vast, dat wij er niets mee kunnen doen".

De wens zal wel de vader van de gedachten zijn geweest.

D'66 IN DRENTE

Bij de algemene beschouwingen van Provinciale Staten in Drenthe is de tweemansfractie van D'66 voor het eerst aan het woord geweest.

Provinciehuis

De heer Hoogenbosch, lid van de D'66-fractie bracht het alternatieve plan van D'66 ter sprake, dat door een speciale werkgroep van zijn partij was uitgewerkt en dan ten opzichte van het GS-voorstel - een nieuw provinciehuis voor f 23 miljoen - een besparing van negen miljoen gulden zou kunnen opleveren.

De Drentsche Staten reageerden, zacht uitgedrukt, ietwat onrustig, toen de D'66-er vervolgens de prioriteiten aangaf, die uit de gelden van het volgende zijn fractie overbodige bouwfonds voor het provinciehuis, bekostigd zouden kunnen worden.

Met de stemmen van de tweemansfractie van D'66 tegen, te weten Mr. J. J. de Bie in Assen en C. T. B. S. Hoogenbosch in Westerbork, is het voorstel van GS aanvaard voor 23 miljoen gulden tot de bouw van een nieuw provincie(?)huis in Assen over te gaan.

Campuschool

Het provinciaal bestuur van Drenthe zal proberen de stichting van een "campusschool" voor hoger beroepsonderwijs voor docenten en leerlingen te bevorderen.

De gedachte voor een dergelijke school is afkomstig van de D'66-fractie. Deze fractie meende indertijd dat dit idee voorrang zou moeten hebben boven de stichting van een HTS in de aloude bekende vorm, ergens in de provincie.

Commentaar van de Drentsche en Asser Courant

"Feitelijk is alléén D'66 met een goed alternatief plan voor de staten verschenen. Daar kan men bewondering voor hebben als men weet, dat deze fractie nog maar een paar maanden in de staten zit. Zij stelde de overige statenfracties qua activiteit volledig in de schaduw, ook wat de naar voren gebrachte visie op een campuschool betreft. Dat moet alle overige statenfracties te denken geven".

Nadere inlichtingen over beide rapporten bij J. C. Hoendervanger, Wilkerweg 7 te Gieten tel. 05926-423.

Stephanie Venema.

OPENHEID EERLIJKHEID OBJECTIVITEIT

waren de trefwoorden die in de gemeente Schoorl (5000 inwoners) inhaakten op actuele politieke gebeurtenissen in het verleden. Er waren wethouders die wegliepen, er was een kwestie rond de benoeming van een gemeentesecretaris, een te stichten asfaltfabriek en een kabelbaan, leden duidelijk schipbreuk na hoorzittingen en acties van D'66.

Samenwerkingsgesprekken vooraf zouden zijn ondergegaan in een chaos van futiliteiten over verschillen in verkiezingsprogramma's. Bovendien moesten de politieke gebeurtenissen zich eerst maar eens uitkristalliseren.

D'66 ging daarom in Schoorl de gemeenteraadsverkiezingen alléén in, gaf een eigen krant uit, ging met een marktkraam in het centrum staan, gaf stickers aan kinderen die ze op hun fietsen plakten en haalde bijna twintig procent van de stemmen. Dat leverde twee van de elf zetels op.

Daarna moest er gewerkt, wáárge-maakt worden. D'66 wilde alleen werken op basis van openheid in gezamenlijkheid. Dus werd het een gezamenlijke fractie KVP/PvdA/D'66 met een PvdA- en een D'66-wethouder en Tweede Kamerlid Han Meijer als fractievoorzitter.

Er werd een werkplan voor de komende vier jaar opgesteld. En nu mag iedereen zo snel mogelijk leren te leven in een mentaliteit van besturen met ramen en deuren en gordijnen wijd open.

"Voorzichtig", "geleidelijk", "eerst opnemen in reglement van orde" en dat soort argumenten werden doorbroken en dat betekent dat Schoorl nu het spreekrecht heeft ingevoerd. De raadsvoorstellen worden gratis aan iedereen verstrekt, alle stukken en uittreksels uit de B. en W.-notulen liggen openbaar ter inzage en fractie- en commissie-vergaderingen zijn openbaar. Dat geldt ook voor de stukken en notulen. De wethouders houden spreekuur met -bij toerbeurt- een van de raadsleden. Het beleid van het gemeentebestuur moet van dag tot dag gecontroleerd, begeleid en zo nodig bijgestuurd kunnen worden, was ook de raad unaniem van mening.

De D'66-wethouder heeft al van september af de portefeuille milieubeheer gecreëerd en heeft daarnaast o. a. de

portefeuille onderwijs. Ook de schoolraadvergaderingen zijn openbaar, onderwijzend personeel en oudercommissie beoordelen mee bij de sollicitaties van onderwijzers.

Een oudercommissielid gaat ook mee bij het bezoek aan sollicitanten en stellen mede de voordracht op.

Het resultaat (voorlopig): het bezoek aan de openbare fractievergaderingen en de gemeenteraadsvergaderingen neemt enorm toe, er wordt stevig gediscussieerd met de publieke tribune, raadsleden krijgen minder kans tot overloos gezwets en het publiek is er nog niet op betrapt.

De samenwerking in de zevenmans-fractie is enorm en volstrekt loyaal. Onder het verleden staat een streep en de minderheidsfractie van vier (Gemeentebelangen) wordt graag uitgenodigd mee te werken aan eigen inbreng en inspraak in de open bestuursvorm.

Buitenstaanders wachten af wanneer Schoorl verzuipt in een volstreckte chaos van onbestuurbaarheid. Wij niet..... wij gaan lekker door. En het aantal inwoners dat gaat mee denken, mee gaat doen, en gemeentelijk actief wordt, wordt geleidelijk aan groter.

D'66 in Spijkenisse

Afdeling Spijkenisse van D'66 koos op haar algemene ledenvergadering van 19 november een nieuw bestuur:

voorzitter	: F. J. Zweers, Andries van Bronckhorstlaan 441, Spijkenisse, tel. 01880 - 6151 (herkozen)
secretaris	: G. J. Laan, Dahliastraat 10, Spijkenisse, tel. 01880-3954
penningmeester	: J. I. Lotte, Winston Churchillaan 11h, Spijkenisse, tel. 01880 - 3834 (herkozen)
leden	: M. J. Dol, Paulus Potterstraat 7, Spijkenisse, tel. 01880 - 5626
	D. L. Smits, Rembrandtstraat 137c, Spijkenisse, tel. 01880 - 4258

DE KRUIK en HET WATER

door John. S. Bach.

Het is soms meer dan triest om maar steeds te moeten ervaren hoe je in een democratisch land als Nederland gewoon lam gelegd kan worden, omdat de regering ten koste van het welzijn van de Nederlandse bevolking deze regeringsperiode wenst uit te zitten. Al de oppositie met gezonde en verstandige voorstellen komt, of de regering erop wijst, dat hetgeen de regering in een bepaald geval er door wenst te krijgen, onverstandig en voor de toekomst zelfs rampzalige gevolgen zal kunnen hebben, dan is toch weer alle argumentatie van de oppositie moeite voor niets en verspilling van energie, want de regering drijft toch haar zin door.

De kamerdebatten genieten van de zijde van het publiek dan ook nog maar weinig belangstelling. Men gelooft het wel, dant men heeft allang ervaren, dat de heren kamerleden lange en moeizame debatten houden, maar in feite zijn de koppen reeds geteld, onderling is al overeenstemming bereikt en de heren voeren alleen nag maar qua uitvoering een goedkope show op, maar qua gevolgen de duurste die men zich kan voorstellen. Om niet geheel in het verdomboekje van de kiezers te komen, haalt dan nu eens die en dan weer een andere regeringspartij een stuntje uit en laten een paar leden van haar fractie tegen stemmen en zich tijdelijk aan de kant van de oppositie scharen. Dan kan men t. z. t. via de ten dienste staande communicatiemiddelen aan oude getrouwen die afvallig dreigen te worden, vertellen, dat hun fractie zich toch ook niet geheel achter een bepaald regeringsvoorstel had geschaard en dat in eigen gelederen tegen was gestemd, maar dat jammer genoeg bij de andere regerings-partijen geen steun was verkregen. Geluiden als: met enige schroom, voorbehoud en er niet helemaal gelukkig mee etc hebben wij het voorstel van de regering toch aanvaard; zijn voor het publiek geen onbekende meer. En zo gaan de Klaas Vaakjes maar door. Men heeft immers nog steeds gezamenlijk het grootste aantal kiezers achter zich. Echter wenst men niet te beseffen, dat zij die nu nog hun stem hebben uitgebracht doodziek aan het worden zijn van deze politieke kermis, en de kiezers van morgen wellicht een laatste poging zullen ondernemen om van een dergelijke slappe regering af te komen, of misschien, en dan is het dode punt bereikt er helemaal niet meer in geloven en gewoon thuis blijven en niet meer naar de stembus gaan.

"Wie wil er in een nieuw fris hoofdbestuur"?

vraagt Arend Meerburg.

Op het congres in Breda hebben zeven nieuwe leden van het hoofdbestuur hun intrede gedaan door zich daar te laten kiezen. Er waren veel méér dan zeven zittende HB-leden, die wilden of moesten aftreden maar voor de continuïteit leek het beter de vernieuwing van het HB in twee fasen te laten geschieden, waarbij de tweede fase op het congres in februari zal plaatsvinden. Bovendien was het aantal kandidaten in Breda beperkt, wat o.a. veroorzaakt werd door een vrij grote hoeveelheid lieden die zich kandidaat hadden gesteld voor de kamer en daardoor geen kandidaat voor het HB konden zijn.

Op het februari-congres (27 februari in de RAI in Amsterdam) moet het "definitieve" hoofdbestuur van dit jaar tot stand komen. Dat wil zeggen dat er nog acht nieuwe mensen bij moeten. Bovendien treden alle vier de in functie gekozen HB-leden af (de voorzitter, de vice-voorzitter, de secretaris en de penningmeester), terwijl slechts enkele van deze posten door huidige HB-leden bezet kunnen worden. Een probleempje dus.

We krijgen een spannende tijd. Onderhandelingen met andere partijen, uitschepeling van de definitieve lijn die D'66 bij de verkiezingen moet volgen, een fantastische campagne, de eerste kamerverkiezing en misschien zelfs wel de levering van ministers. Dat betekent een grote hoeveelheid werk in de

komende maanden. Een grote hoeveelheid vervelend werk dat nu eenmaal moet gebeuren, maar ook goede politieke discussies, creatief denken en veel plezier.

We hebben tenslotte nog steeds een partij waar gekke dingen die je bedenkt ook vaak uitgevoerd kunnen worden.

We zoeken mensen die hun vrije tijd dit jaar aan D'66 willen geven. Organisatorische mensen, propagandamensen, politieke-creatieve mensen en één of twee zotten. Je moet er ook wat geld voor over hebben want D'66 kan het zich nog steeds niet veroorloven de onkosten van zijn HB-leden te betalen (al zijn die fictief aftrekbaar). Maar het lijkt ons wel voldoening geven als je hebt meegewerkt aan zo'n belangrijke verkiezing voor D'66.

Kandidaten kunnen zich aanmelden tot en met 17 februari 17.00 uur door een aangetekend schrijven te zenden aan het landelijk secretariaat, Keizersgracht 576, Amsterdam. Graag op buitenzijde enveloppe vermelden: Kand. hoofdbestuur.

Ieder lid van D'66 kan zich voor het hoofdbestuur kandidaat stellen. Het lidmaatschap van het HB is echter onverenigbaar met andere partijfuncties (werkgroepfuncties vallen hier niet onder) en met het lidmaatschap van de staten-generaal, prov. staten of gemeenteraad van een gemeente met meer dan 100.000 inwoners.

NIEUW HOOFD BESTUUR D'66

Op de eerste vergadering van het gedeeltelijk vernieuwde hoofdbestuur, gehouden op 2 januari j.l., is het volgende dagelijks bestuur gekozen c.q. het huidige dagelijks bestuur als volgt aangevuld:

voorzitter:

J.A.P.M. Beekmans, Staakweg 11, Dirksland, tel. 01877-1698.

vice-voorzitter:

H. Jongedijk, Van Montfoortlaan 20, Wassenaar, tel. 01751-5970

sekretaris politiek:

J.A. Nagtegaal, Leeuweriklaan 8, Rotterdam, tel. 010-184670

sekretaris organisatie:

F.C.M. van Leeuwen, Alkenoord 147, Capelle a/d IJssel tel. 010-333763, overdag: tel. 010-302415

penningmeester:

H.H.A. Dijsselbloem, dr.H.A. Colijnstraat, Uithoorn, tel. 02975-4016

beleidsplan:

H. van Beekhuizen, Herengracht 314, Amsterdam, tel. 020-230726

voorbereiding verkiezingsaktie:

J.H. Moerkerk, Hartenstraat 32, Amsterdam, tel. 020-226098

coördinatie Raads- en Statenfrakties:

mevr. R.E.v.d.Scheer-V.Essen, Oostendorweg 234, Aalsmeer, tel. 02977-7714

publiciteit:

W.H.Schouten, Schrijverspark 61 I, Veenendaal, tel. via 023-285928

De taakverdeling binnen het hoofdbestuur is als volgt:

regio Groningen:

E. Bruins (geen HB-lid)

regio Friesland:

Mej. S. Hagenbeek

regio Drenthe:

Mevr. S.Venema-Noordhof

regio Overijssel:

J.D. Hogendoorn

regio Gelderland:

J. Feenstra

regio Utrecht:

R. Bloemhof

regio Noord-Holland:

Ch. Mertens

regio Zuid-Holland:

H. Geelen

regio Zeeland:

Beekmans

regio Noord-Brabant:

A.J. Kalthoff

regio Limburg:

A. Palte

IJsselmeer polders:

H.v. Holten

werkgroepen:

M.N.J.A.M.v.d.Wildenberg

BIERGLAZEN

Er zijn weer "D'66 bierglazen" verkrijgbaar bij de afdeling Delft.

De prijs is f 1,- per glas excl. verzendkosten. Bestellingen kunnen gedaan worden bij:

Mevr. M.Verbeek-Nicolas, Thorbeckestraat 35, Delft, tel. 01730-35284

Hr. T.F.Fikkert, Cesar Franckstraat 114, Delft, tel. 01730-41149

Gironr. 29917 van Bank Mees en Hope N.V. in Delft op rekening D'66 Delft.

Bestuursmededelingen Verkiezing in Commissies

Op het februaricongres in Amsterdam op 27 februari moeten volgens het huishoudelijk reglement een aantal leden van de geschillencommissie, de programmacommissie, de rapportagecommissie en de kascommissie aftreden en dienen nieuwe leden te worden gekozen.

Kandidaten voor het lidmaatschap van een van deze commissies kunnen zich schriftelijk melden aan het landelijk secretariaat van D'66, Keizersgracht 576, Amsterdam, t.a.v. de heer F.C.M. van Leeuwen.

De kandidaatstelling staat open tot 18 februari 1971 voor 17.00 uur.

EEN MAFIA VAN IDIOTEN

Dick A. Dorrepaal

DE DEMOCRATEN '66 hebben hun relance geleden; het Beleidsplan is met élan, en uiteraard voorzien van een blaartrekkend aantal amendementen dat de lezer de ogen doet uitwrijven over het aantal minidetails waar een klein groepje over weet te vallen, er door. Maar á la rigueur, D'66 is opnieuw in een baan om de politieke aarde gebracht. Het is daarom toch ook wel te hopen, dat D'66 ooit weer op die aarde terugkeert. De algemene indruk is typisch technocratisch; een heen-en-weer gewriemel van systemen en systeempjes in Brownse bewegingen, een gepeuter aan infrastructuur en interacties, van plan-, planner- en planstjes tot en met projecten toe.

Laat ik mij niet scharen achter de VVD-ers die D'66 gebrek aan visie verwijten. Die VVD-ers hebben het voordeel van een teveel aan gelijk want niemand verwacht van D'66 visie. Ik vraag mijn loodgieter ook niet voor te gaan in gebed die schaarse keer dat ik hem in mijn huis weet te krijgen. Maar in de technische benadering verwacht ik wel visie, zowel van de loodgieter als van D'66. Helaas, het geloof in het Perfecte Systeem speelde ook de opstellers - en zeker de amendeerders - van het Beleidsplan parten, en weinigen van hen hebben begrepen dat er geen systeem zo volmaakt is of de mensen die erin moeten werken weten binnen één generatie er hutsplot van te maken.

Bestuurlijke vlak

Neem het ondenkbare geval dat een groot deel van het Beleidsplan inderdaad zijn weg vindt naar het bestuurlijk vlak. Dat zou zonder meer - en daarover is getheoretiseerd in de richting van computers e.d. niet nodig - met een forse uitbreiding van het ambtenaren-apparaat gepaard gaan. En dan zal D'66 geconfronteerd worden met een bestel dat nog "vermoeider en zieker" is dan hetgeen de Democraten in 1966 aantreffen op politiek en parlementair gebied. nl. de executieve zuil van Nederland's tria politica, de overheid en haar ambtenaren.

Ik zal trachten niet te spreken van overheids-personeelsbeleid want dat is er niet. Maar in het systeem van recrutering, opleiding, promotie en afvloeiing kan ik het woord laten aan een - hij blijve anoniem - ambtenaar van het rijk, die in een boutade het bestel samenvatte als te worden beheerd door een "mafia van congenitale idioten, achtergelaten in het slib".

Het beeld suggereert inteelt en malafide praktijken, verloederend, verzanding en verturving. Wanneer men zich afvraagt hoe dat komt, dan is het antwoord deels duidelijk; niemand van het parlement en elders in de politiek heeft zich ook ernstig beziggehouden met het beleid van Nederlands grootste werkgever, de Overheid, Ongecontroleerd, met een opzet uit de jaren van voordat een Oranje van stadhouder tot monarch omhoogviel, vergroeide en verkankerde het ambtenaren-bestel in rijk, provincie en gemeenten en wat er allemaal aanpalend is, tot de onontwabbare Sargassozee waarin de rattenkoning der personeelsdiensten onder leiding van de minister van Binnenlandse Zaken zijn putride bestaan voort vegeteert.

Een korte omschrijving is noodzakelijk. De overheidsdienst is niet één eenvormige dienst. Behalve de rijksdienst zijn er ontelbare dienstjes en diensten met eigen systemen; de beroepsmilitairen, de rijksaccountantsdienst, de buitenlandse dienst, de belastingsdienst, rijkswaterstaat, de cultuurtechnische dienst etc. etc.. En dan zijn er nog talloze semi-overheidsinstellingen en -diensten, ieder met eigen stelsels.

Een der grote lacunes is het ontbreken van wat de Engelsen noemen een "civil service", een corps van beroepsambtenaren, die horizontaal door alle overheids-apparaten kunnen trekken. Ambtenaren die inderdaad "beroeps" zijn, d.w.z. als geen ander weten hoe de politieke wil van het volk in uitvoerende zin te vertalen en welke openbare middelen wáár en met welke prioriteit moeten worden gebruikt. Neen, die is er niet, en de stakker die van een departement naar een ander wil verkassen moet de gehele lijdensweg der ambtelijke sollicitatie opnieuw doormaken, alsof hij niet reeds voor één en dezelfde werkgever werkte... maar dit is een detail. Wat wél het geval is: de minister van Binnenlandse Zaken beoordeelt de noodzaak en de organisatie van andere departementen en dit gaat dan ongeveer als volgt.

Stoel

Een departement behoeft voor een bepaalde taak een hooggekwalificeerde medewerker; op Binnenlandse Zaken staat deze functie - men spreekt van "stoel" jawel - geboekt voor comities. Nu kan er hoog en laag geredeneerd worden, maar het ministerie krijgt slechts bij hoge uitzondering een referendaris of administrateur voor die "stoel", waarbij een der argumenten is dat "andere departement dat ook niet zo hebben". (Het is de Inspectie van Binnenlandse Zaken uit hoofde van hun gestel onmogelijk anders dan met vergezochte vergelijkingen oordelen op te stellen). Nu is het behoeftig departement gered als er op haar terrein een "dienst" opereert, zeg maar het leger, of de buitenlandse dienst.

Deze zijn onafhankelijk van Binnenlandse Zaken, kennen een eigen promotiebeleid en staan dus sterker tegenover de departementsambtenaren. Gevolg" het desbetreffende departement (het hoeft niet Defensie of BZ te zijn) krijgt een Eerste secretaris of een majoor toegespeeld, die, met behoud van zijn eigen salaris, de laaggewaardeerde, maar voor het departement zelf essentiële stoel bezet.

Dit systeem "job in rank" versus "man in rank" heeft een ander gevolg. Ministeries die gemakkelijk over zo'n dienst kunnen beschikken (zeg maar Defensie, BZ, Waterstaat) krijgen uiteraard sneller op hun verzoek te horen: als jij die functie dan zo hoog waardeert, zet je er maar een - vul maar in: ambassadeeraad, majoor, hoofdingenieur - op, maar een referendaris krijg je niet, want die stoel is niet als zodanig gewaardeerd. (Dit zijn letterlijke woorden waarmee dergelijke gesprekken worden gevoerd).

Aangezien dit systeem niet geldt voor lagere tot laagste ambtenaren, is het niet vreemd dat in alle overheidsonderdelen een afzichtelijke groei van dezen te constateren is, en dat de steeds schaarser wordende hoofdambtenaren steeds meer ten offer vallen aan overwerkingsverschijnselen en dat het animo om in rijksdienst te gaan werken, behalve in een gespecialiseerde dienst, vrijwel nihil is.

Plannen

Het is ook duidelijk dat personeelschefs van verschillende departementen door de argumenten van Binnenlandse Zaken dermate vermoeid geraken, dat zij reorganisatieplannen van hun eigen ministers niet meer wensen te bespreken, en reeds tegen hun eigen leiding roepen: "Binnenlandse Zaken vindt dat nooit goed; vergeet die plannen maar". Het is ook duidelijk dat sommige personeelschefs meer en sommige minder "toegang" hebben tot Binnenlandse Zaken, dat er soms een soort koe-handel ontstaat waarbij wel eens bedenkelijke zaken passeren (Een aforisme doet de ronde: een personeelsdienst is er niet voor het personeel, maar is er om zich te debrouilleren uit problemen die ontstaan omdat er nu eenmaal personeel is). Kortom, zolang dit archaisch systeem, dat wellicht ooit heeft gewerkt toen er per departement 25 ambtenaren onder één referendaris werkten, nog voort vegeteert - en dat zal het omdat geen politieke partij zijn vingers in nog meer drek wil steken - zolang kan D'66 prachtige beleidsplannen opzetten al dan niet met visie. Maar D'66 late iedere hoop varen dat die plannen ooit in bestuurlijke realiteiten zullen worden vertaald, zolang het niet zelf het overheidsapparaat, al was het alleen op dit punt, te lijf gaat met zuignap en loodzaak, zoals het loodgieters betaamt.

Besluitenlijst en kort verslag handelingen

Algemene Ledenvergadering van 19 en 20 december 1970

te Breda

Congresleiding : Verhaar, algemeen congresvoorzitter, Mevrouw Soetenhorst de Savornin Lohman, Baehr en Rood, congresvoorzitter,
W. Schouten, congressecretaris.

Beleidsplan : tekst in Democraat nov. 1970 (CD)
amendementen enz. in Democraat dec. 1970 (AD)

Agenda 19 december 1970, zoals uitgevoerd

- a Opening
- b Regeling van werkzaamheden
- c Rede fractievoorzitter van Mierlo
- d Politieke verantwoording HB
- e Organisatorische verantwoording HB
- f Inleiding beleidsplan
- g Vaststelling reglementen verkiezing 2^e kamerleden
- h Uitslag regionale voorverkiezing 2^e kamerleden
- Tijdens de middagpauze : presentatie en verkiezing HB-leden
- Tijdens de dinerpauze : presentatie van de 2^e kamerkandidaten; de stemming over de lijstvolgorde vond plaats 19 en 20 dec.

Agenda 20 dec. 1970, zoals uitgevoerd

- i Beraadslaging beleidsplan
- j Verkiezing en toespraak lijsttrekker
- k Vervolg beraadslaging beleidsplan
- l Vaststelling beleidslijnen, met behandeling van erop betrekking hebbende resoluties
- m Sluiting.

Vergadering van 19 dec. 1970

a **Opening** Voorzitter Beekmans opent te 11.05 uur de ALV van D'66.

b **Regeling van werkzaamheden**

- b 1 Notulen ALV Rotterdam 3,4 en 5 april (Besluitenlijst in Democraat mei 1970) worden goedgekeurd.
- b 2 Motie van Orde van Afd. Rotterdam inzake strakke reglementering congresdiscussies, overgenomen door Centrale Werkgroep en mede ondersteund door HB en Congresleiding, aanvaard.

Tekst:

De ledenvergadering van D'66 Rotterdam bijeen op 14-12-'70 overwegende dat de verschillende congressen van D'66 door gebrekkige organisatie niet tot duidelijke politieke meningsvorming konden komen.

overwegende voorts

dat het congres Breda op 19-20 dec.

dat het Beleidsplan moet vaststellen zich geen onduidelijkheid in de meningsvorming en de presentatie van de besluiten kan permitteren dringt er bij het HB op aan de congresleiding op te dragen vanaf het begin van het congres een strakke reglementering door te voeren door b.v. vanaf het begin de spreektijd in te perken duidelijke presentatie van te nemen besluiten o.a. middels audiovisuele middelen slechts in uiterste gevallen het woord over de orde te verlenen en slechts in uitzonderlijke gevallen stukken in behandeling worden genomen welke niet voor het congres bekend waren aan de leden en gaan over tot de orde van de dag.

- b 3 Motie van Orde van Reglementencommissie (AD, bl. 19, l.k. 1.1.) Sprekers : Zeven (RC), Nagtegaal (HB), de Goede. Verworpen
- b 4 Voorstel van Orde Rapportagecommissie (Boeren) om HB te kiezen in twee rondes: dec. 1970 7 leden i.p.v. de 7 om persoonlijke redenen afgetreden HB-leden, en in febr. 1971 de overigen. Aanvaard.
- b 5 Voorstel van Orde HB (Moerkerk) om Kascommissie, Geschillencommissie, Rapportagecommissie en Programmacommissie in febr. 1971 te doen samenstellen. Aanvaard.
- b 6 Notulencommissie : van der Linden, van Miltenburg, de Nerée benoemd.
- b 7 Stemcommissie : Boon, Koenen, Meurkens en M. Schouten benoemd.
- b 8 Agenda 19 en 20 dec. als bovenaangegeven aanvaard.

- Resolutie van Wilbers en anderen inzake proces Burgos, luidende Het congres van D'66 op 19 december te Breda in vergadering bijeen, benigt zijn sympathie met de demonstratie van heden tegen het Burgos-proces in Spanje en vraagt het HB bij de Spaanse ambassadeur namens D'66 te protesteren tegen de volstrekt ondemocratische gang van zaken bij dit proces en tegen de verwerpelijke behandeling van politieke gevangenen door de Spaanse overheid.

c **Rede fractievoorzitter van Mierlo.**

Zie tekst elders in dit nummer afgedrukt.

d **Politieke verantwoording HB** (CD, bl. 3 vlg.)

Sprekers : Beekmans (HB), Moerkerk (HB).

Tekst voor kennisgeving aangenomen.

e **Organisatorische verantwoording HB** (AD, blz. 12 vlg.)

Sprekers : Koster, Jager, Nagtegaal (HB), van Leeuwen (HB), Westeralaken. Tekst voor kennisgeving aangenomen.

- **Voorstel eenmalige contributieverhoging 1971** (AD, blz. 19)

Sprekers : Coorengel, van Wijk, Wolters, Rijsdorp, Beekmans (HB), de Bres, Mevr. Janssen, van der Kolk, Ovezall, Meinsma, Dijsselbloem (HB).

Besloten wordt : a) instelling van een jarig introductielidmaatschap van f 20,-- per jaar;

b) contributie voor leden met een inkomen lager dan het minimuminkomen : f 15,-- per jaar;

c) een voorstel-de Bres om de voorgestelde eenmalige contributie-verhoging permanent te maken te verwerpen;

d) het HB-voorstel overigens te aanvaarden.

- **Financieel Overzicht** (AD, blz. 44)

Tekst voor kennisgeving aangenomen.

f **Inleiding beleidsplan**

Spreker : van Beekhuizen (Centrale Werkgroep)

Motie van Orde van de afd. Voorburg, en andere afdelingen, en individuele leden luidende:

Het Congres van D'66

Bijeen in Breda op 19 en 20 december 1970

Overwegende dat op het beleidsplan 1971 - 1975 een

groot aantal amendementen is ingediend;

- dat lange discussies over detailpunten

ten koste gaan van de duidelijkheid;

- dat duidelijkheid van D'66 op dit moment

een eerste vereiste is;

Besluit de discussies te beperken tot de grote lijnen van het beleidsplan en de secties op te dragen alleen de belangrijkste controversiële kwesties aan te geven voor discussie in de plenovergadering.

En gaat over tot de orde van de dag.

Aanvaard.

- Te 13.45 uur wordt de vergadering geschorst tot 17.35 uur om de ALV gelegenheid te geven het beleidsplan in sectievergaderingen te behandelen.

- **Uitslag verkiezingen HB.** Gekozen : Mevr. van der Scheer - van Essen, Mevr. Venema - Noordhoff, en Feenstra, Geelen, Lopes Cardozo, Schouten en van den Wildenberg. Lopes Cardozo heeft na beraad zijn benoeming niet aanvaard. In zijn plaats verkozen verklaard : Hoogendoorn.

- Resolutie inzake de onlusten in Polen, van Bloema en Dake, luidende:

Het congres van D'66 in Breda bijeen

heeft met verontrusting kennis genomen van het optreden van politie en militairen in Gdansk, Szczecin en andere poolse steden bij de onderdrukking van demonstraties tegen prijsverhogingen van een aantal eerste levensbehoeften

spreekt als zijn mening uit dat het gebruik van vuurwapens bij dit optreden buiten iedere verhouding stond

onderschrijft voorts de kritiek, onder meer afkomstig van de zijde van de Italiaanse communistische partij, die het poolse regiem gebrek aan interne democratie verwijt

verzoekt het Hoofdbestuur bovenstaande opvattingen ter kennis te brengen van de poolse ambassadeur in Den Haag

en gaat helaas over tot de orde van de dag

Aanvaard.

- Motie van Orde van Reglementencommissie (AD, blz. 19, l.k. 1.2.)

Sprekers : Zeven (RC), Nagtegaal (HB), de Goederen (RC), Stappers-hoef, van Wilgenberg. Verworpen.

g **Vaststelling reglementen verkiezing 2^e kamerleden** (CD, blz. 10, vlg., AD, blz. 20, II)

Sprekers : Nagtegaal (HB), S. Schuyer, Mevr. v.d. Kaaden, van Leeuwen, Zeven, de Goederen, van Dam, v.d. Burg, Redeker, Coorengel.

- Amendement II, 1 (Nooteboom); Sprekers Nooteboom, v.d. Burg. Verworpen.

Reglement regionale voorverkiezingen aanvaard.

- Kandidaatsstelling 2e kamer (CD, blz. 6 vlg.)

Sprekers : Beekmans, Zeven, Wessel, Mej. Goudsmit, de Goede,

Erens, van Montfoort, Niewenhuis, van Wijk, de Goederen, Nootboom, Mertens, Mevr. Versnel, Adriaanse, Heijn, Bark, Apon, van Mierlo, Boeren, van der Poel, Geelen.

Besloten wordt : a) instelling éénmalig reglement m.b.t. lijstvolgorde 2e kamer-candidaten
b) vaststelling lijstvolgorde te doen tijdens ALV 19 en 20 dec. 1970.

- Landelijke of regionale lijst(en)

Sprekers : Nagtegaal (HB), van Montfoort, Mej. Goudsmit, Hijmans, Geelen, Wessels en 3 anderen

Besloten wordt : uit te komen met één landelijke lijst.

- Motie Brinkhorst, Bloemhof, Dekker en Mevr. Soetenhorst, luidende :

Het Congres van D'66

Van mening dat bij de verkiezing van kamerleden de persoonlijke kwaliteiten en "politieke vaardigheden" voorop dienen te staan

Anderzijds van mening dat een zekere spreiding van D'66 kamerleden over het gehele land gewenst is, in het belang van een betere band met de burgers

Spreekt de wens uit

dat voor het geval de verkiezing van D'66 kandidaten voor de Tweede Kamer een te sterke vertegenwoordiging van één of meer regio's te zien mocht geven, de in de Kamer verkozen leden in onderling overleg zullen regelen welk lid c.g. welke leden naar die regio's zullen verhuizen waar geen D'66 Kamerleden wonen

en verzoekt

degenen die zich kandidaat hebben gesteld zich uit te spreken of zij bereid zijn in geval van verhuizing een verhuizing te overwegen.

Sprekers : Brinkhorst, Fiege, Niewehuis.

Aanvaard.

- Staart van landelijke lijst

Sprekers : Hijmans (HB), van Mierlo, Redeker (Verkiezingscommissie), van Montfoort,

Besloten wordt : de vaststelling van een staart van max. 5 kandidaten te delegeren aan Verkiezingscommissie, in overleg met HB

b Uitslag regionale voorverkiezingen 2^e kamer-candidaten

Redeker (Verkiezingscommissie) deelt uitslag mede.

Groep van 57 personen waaruit de D'66 kandidatenlijst voor de 2^e Kamer kan worden vastgesteld.

Friesland 4.

1. G. Seinen
2. R. Straatsma
3. A. C. de Haan
4. G. M. A. Lekkerkerker

Groningen 4.

1. J. F. Jansen
2. B. H. Dommering
3. E. J. Heeres
4. J. A. W. M. J. Kortmann

Drenthe 3.

1. M. Dijkstra
2. A. H. van Drooge
3. D. J. Jasper

Overijssel 5.

1. S. Schuijjer
2. F. P. Boelens
3. C. R. Cornelisse
4. J. B. Coorengel
5. J. Th. M. Traag

Gelderland 5.

1. C. M. Hupkes
2. J. M. A. Franse
3. E. Schiks
4. S. A. Heijn
5. A. J. M. van Miltenburg

Utrecht 5.

1. J. C. Terlouw
2. W. C. Fiege
3. W. G. Blaauw
4. P. van Schilfgaarde
5. R. A. de Widt

Noord Holland 8.

1. H. A. F. M. O. van Mierlo
2. A. M. Goudsmit
3. E. C. Visser
4. G. Nootboom
5. Ch. Mertens
6. H. W. M. Stokvis
7. F. A. Hijmans
8. A. M. Schouten

Zuid Holland 9.

1. A. de Goede
2. E. Nypels
3. M. B. Engwirda
4. Mevr. A. E. M. Kouwenhoven-de Sain
5. E. H. Schuyer
6. E. C. Reinhardt
7. Mej. E. M. Veldheer
8. P. Pappenheim
9. J. C. Schippers

Zeeland 3.

1. O. H. van der Weij
2. J. A. P. M. Beekmans
3. A. R. van der Burg

Noord Brabant 7.

1. W. A. F. Wilbers
2. Mevr. N. de Boer-Veltman
3. P. C. Rietveld
4. K. P. Bloema
5. G. Z. Braun
6. B. P. A. de Bont
7. J. J. M. M. P. Meurkens

Limburg 4.

1. J. G. H. de Vaan
2. E. J. van Litsenburg
3. M. J. J. A. Imkamp
4. P. C. Tielrooy

- Congresleiding deelt mede, dat de stemming schriftelijk met toepassing van systeem vd Bergh zal geschieden. Stembiljetten kunnen worden ingeleverd op 19 dec. tot 20.30 uur en op 20 dec. tussen 10 en 12 uur.

- Eenmalig reglement verkiezing lijstaanvoerder (AD, blz. 21, IV) aanvaard.

VERGADERING 20 DEC. 1970

i. Beraadslaging beleidsplan

- Beleidsplan in CD, blz. 15 t/m 43, met de aanvullende voorstellen van de Centrale Werkgroep, rondgedeeld ten congresse en gevoegd bij deze besluiten/handelingen-lijst.

FINANCIERING VAN HET BELEIDSPLAN

Aanvullende voorstellen van de centrale werkgroep

A. FINANCIËLE SPECIFICATIES:

De financiële en makro-economische consequenties van het ontwerp beleidsplan zijn in de afgelopen weken met vertegenwoordigers van het centraal planbureau doorgesproken. Dit, alsmede een nadere bezinning op de oorspronkelijk gepubliceerde cijfers, is voor de centrale werkgroep aanleiding geweest het congres voor te stellen om bij de behandeling van het beleidsplan uit te gaan van de volgende wijzigingen in de cijferopstelling:

1. Hoofdstuk II, par. 3 (volkshuisvesting):

a. in de oorspronkelijke opstelling is een bedrag van 800 miljoen ten laste van de kapitaalmarkt opgenomen, nodig voor de verhoging van de woningbouwproductie tot 140.000 woningen in 1975. Dit bedrag komt te vervallen, aangezien tegenover deze investering een nog grotere besparing staat in de vorm van het Pensioen en Spaarloonplan D'66. Teneinde dubbel telling te vermijden wordt voorgesteld om de post van 800 miljoen te vervangen door een p. m. -post.

b. het in de oorspronkelijke opstelling als p. m. -post opgevoerde saldo van de afbraak van objectsubsidies en toekenning van individuele huursubsidies wordt door ons geraamd op 350 miljoen in 1975. Dit saldo brengt evenwel geen wijziging in de totaalcijfers, aangezien dit saldo zal worden bestemd voor stadsreconstructie.

2. Hoofdstuk II, par. 5 (verkeer en vervoer):

Nadere bezinning in de werkgroep verkeer en vervoer van D'66 heeft geleid tot de volgende conclusie.

Uitgaande van de wenselijkheid van de totstandkoming van goede verbindingen met de randgewesten enerzijds en ontlasting van het stedelijk verkeer door middel van aanleg van ringwegen rond de grote steden anderzijds is het ongewenst de uitbreiding van het wegennet in 1977 terug te brengen van 3% per jaar naar 1½% per jaar. Voorgesteld wordt een terugbrenging tot 2% per jaar in 1975. Dit betekent dat de oorspronkelijke besparing van 900 miljoen in 1975. Aangezien de voorgestelde verbetering van het openbaar vervoer ten bedrage van 300 miljoen ongewijzigd wordt gehandhaafd, is de uiteindelijke besparing van de paragraaf verkeer en vervoer 300 miljoen in 1975.

3. Hoofdstuk IV, par. 1 (welvaartsverdeling in Nederland):

a. Verhoging van de AOW uitkeringen tot het niveau van het netto besteedbare minimumloon kost geen 875 miljoen, zoals oorspronkelijk geraamd, maar 1600 miljoen in 1975. Aangezien de AOW premies aftrekbaar zijn voor de inkomstenbelasting, ontstaat door deze claim tevens een belastingderving van 400 miljoen. Deze wijziging is het gevolg van het feit, dat wij in de oorspronkelijke opstelling er geen rekening mee hebben gehouden dat bij de berekening van deze claims in het rapport van het Centraal Planbureau reeds een structurele verhoging van de AOW- en AWW uitkeringen van 3% per jaar was verondersteld.

b. Omvorming van de wet arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO) tot een volksverzekering kost geen 430 miljoen zoals oorspronkelijk geraamd, maar 730 miljoen in 1975, waarin inbegrepen 200 miljoen voor de zogenaamde oude invaliden, d.w.z. diegenen, die vóór 1 juli 1967 (de datum van inwerkingtreding van de WAO) reeds invalide waren. Aangezien ook deze premies aftrekbaar zijn, ontstaat ook hier een belastingderving, en wel van 200 miljoen.

4. Hoofdstuk V, par. 2 (defensie):

De extra bedragen, die vrij komen als gevolg van handhaving van de defensie-uitgaven op hetzelfde relatieve niveau van 3,6% van het nationaal inkomen, zijn bij nader inzien te hoog in verhouding tot het doel, waarvoor zij bestemd zijn (grondige herstructurering van defensie-apparaat). Ons voorstel is om de daarvoor vrijkomende middelen te halveren, hetgeen een besparing oplevert van 280 miljoen in 1975.

5. Enkele minder belangrijke wijzigingen betreffen verder:

- a) verhoging van het totaal van hoofdstuk I van 760 miljoen tot 780 miljoen in 1975
- b) in hoofdstuk II, par. 2 (ruimtelijke ordening) voor de p. m. -post "aanleg groenelementen van formaat enz". invullen een bedrag van 90 miljoen in 1975
- c) in hoofdstuk III, par. 1 (wetenschap) de post "toekenning studietoelagen aan 100% van alle studenten enz". veranderen van 350 miljoen in 1975
- d) in hoofdstuk IV, par. 1 (welvaartsverdeling in Nederland) "invoering van het pensioen- en spaarloonplan van D'66" veranderen van 1075 miljoen in 1000 miljoen in 1975
- e) in hoofdstuk IV par. 2 (welvaartsverdeling in de wereld) "verhoging van de Nederlandse ontwikkelingshulp enz". veranderen van 400 miljoen in 320 miljoen

6. Nu de financiële specificaties nader zijn gepreciseerd en de voornaamste p. m. -posten in cijfers zijn omgezet, lijkt het ons niet

langer noodzakelijk een post Onvoorzien in de orde van grootte van 1140 miljoen te handhaven. Wij stellen voor deze post te verlagen tot 395 miljoen in totaal, onderverdeeld in 275 miljoen via de Rijksbegroting en 120 miljoen via de sociale verzekeringen.

Bovengenoemde voorstellen brengen de volgende wijzigingen in de totaalstand met zich mee:

FINANCIELE CONSEQUENTIES VAN HET BELEIDSPLAN

Hoofdstuk	Omschrijving	Totaal	Via Rijksbegroting	Via soc.	Overige
I	Open samenleving	780(760)	780(760)		
II	Leefbaarheid	1015(1460)	115(-240)		900(1700)
III	Wetenschap en Technologie	1390(1360)	1390(1360)		
IV	Rechtvaardige verdeling van de welvaart	3700(2280)	1420(900)	2280(1380)	
V	Vrede en veiligheid	-280(p.m.)	-280(p.m.)		
	Onvoorzien	395(1140)	275(570)	120(570)	
		7000(7000)	3700(3350)	2400(1950)	900(1700)

N.B. De tussen haakjes geplaatste getallen zijn de cijfers van de oorspronkelijke opstelling.

B. CONSEQUENTIES VOOR DE BELASTINGDRUK:

- Uit het bovenstaande blijkt, dat de totaalkosten van het beleidsplan ongewijzigd zijn gehandhaafd op een niveau van 7 miljard in 1975. Van deze 7 miljard loopt in de nieuwe opstelling 3700 miljoen via de Rijksbegroting. Deze 3700 miljoen is echter weer onder te verdelen in twee afzonderlijke elementen, nl. een uitgaveverhoging van 2600 miljoen en een belastingverlichting van 1100 miljoen, t.w.:
 - 500 miljoen tengevolge van de optrekking belastingvrije voet en verbetering fiscale positie van de gehuwde werkende vrouw
 - belastingderving als gevolg van de verhoging van de AOW-premies (400 miljoen) en de WAO-premies (200 miljoen).
- Wij gaan er nog steeds van uit, dat uit bestaande groei van de Rijksmiddelen in de komende vier jaar - 8 miljard in 1975 - een kwart beschikbaar zal zijn voor de financiering van nieuwe taken (zie de tekst van hoofdstuk VII), hetgeen betekent dat van de 3,7 miljard ca. 1,7 miljard aan nieuwe dervingsmiddelen moet worden gevonden.
- De consequenties voor de belastingdruk van het ongewijzigd beleid plus integrale uitvoering van het beleidsplan worden door ons getaxeerd op gemiddeld 0,4 tot 0,6% per jaar, welke drukverzwaring van de afgelopen kabinetsperiode. Het streven blijft er op gericht, dat - conform ons programma - een eventuele drukverschuiving van directe naar indirecte belastingen zo gering mogelijk blijft.

C. CONSEQUENTIES VOOR DE REELE VERBETERING VAN HET VRIJE BESTEEDBAAR INKOMEN:

Volgens het Centraal Planbureau kan worden verwacht, dat de reële verbetering van het besteedbaar inkomen in de komende jaren gemiddeld 3 à 3½% bedraagt. Integrale uitvoering van het beleidsplan van D'66 komt er op neer, dat deze reële inkomensverbetering ca. 1% geringer zal zijn.

Namens de centrale werkgroep
A. de Goede
M. Engwirda

Amendementen in AD, blz. 22 t/m 37; overgenomen amendementen in AD, blz. 38 t/m 43.

De congresleiding deelt mede, dat in de sectievergaderingen een groot aantal amendementen zijn ingetrokken, andere al dan niet gewijzigd zijn overgenomen, terwijl t.a.v. weer andere amendementen in de secties werd besloten tot niet-behandeling.

De vorenbedoelde amendementen worden niet meer plenair behandeld, evenals die amendementen, die in de secties niet het vereiste doorzendingspercentage hebben behaald.

Besloten wordt in volgorde te behandelen de hoofdstukken II, III, IV, I, V, VI en VII.

1 Hoofdstuk II (CD, blz. 19 t/m 26)

- Amendement 2.5 (Drechtsteden) verworpen
- Amendement 2.11 (Nieuwenhuis) aangenomen

Hoofdstuk II als geheel aanvaard

2 Hoofdstuk III (CD, blz. 26 t/m 31)

- Amendement 3.2 Alternatief 2 (AD, blz. 30) verworpen

- Amendement 3.2 Alternatief 1 (AD, blz. 30) aanvaard

Hoofdstuk III als geheel aanvaard

3 Hoofdstuk IV (CD, blz. 31 t/m 33)

- Amendement 4.11 a en 4.11 b, Alternatief 4 (AD, blz. 33, r.k.) aangenomen

b Amendement 4.11 a en 4.11 b, Alternatief 5 (AD, blz. 34 l.k.) aangenomen

c Amendement 4.9 (Nooteboom, AD, blz. 33 l.k.) verworpen

d Amendement 4.12 (Tilburg, AD, blz. 34, l.k.) aangenomen

e Amendement 4.12 (de Goederen, 4e alinea, AD, blz. 34, r.k.) verworpen

f Amendement 4.14 (Breda, blz. 34, r.k.): a en b ingetrokken c en d verworpen

g Amendement 4.15 (Nooteboom, AD, blz. 35, l.k.) verworpen

h Amendement 4.6a (Centrale Werkgroep, AD, blz. 42, r.k.) aanvaard

i Amendement 4.27 (Maassluis / Maasland, AD, blz. 35, l.k.) verworpen

- Motie van Orde van Groot en Hoogendoorn, luidende:

Het Congres van D'66 op 20 december 1970 bijeen.

Besluit de sluitingstermijn van het inleveren van stembiljetten voor de definitieve volgorde van kamerkandidaten te stellen op 20 december om 17.00 uur

Aanvaard.

Als gevolg hiervan wordt de stembus heropend, en de sluitingstijd bepaald op zondag 20 dec. 17 uur.

j Verkiezing lijsttrekker, en toespraak van Mierlo

- Kandidaten: Mej. Goudsmit, van Mierlo, Imkamp, gesteld door derden en Coorengel

Sprekers: Nieuwenhuis, Redeker, Kaper, Mej. Roolvink, van Dam, Mej. Cruyff, Jasper, van Montfoort.

Mej. Goudsmit en Imkamp trekken zich terug.

Gekozen: van Mierlo, die een korte toespraak houdt.

k Vervolg beraadslaging beleidsplan

Hoofdstuk IV

a Amendement 4.1 (van Litsenburg, AD, blz. 32, l.k.) aanvaard

b Amendement 4.2 (Nooteboom, AD, blz. 32, r.k.) verworpen

c Amendement 4.6a (Westland, AD, blz. 33, l.k.) verworpen

d Amendement 4.5 en 4.7 (Mevr. Kouwenhoven, AD, blz. 33, l.k.) aanvaard

e Amendement 4.5 en 4.7 (Mevrouw Rijdsdorp/Leidschendam, AD, blz. 33 l.k.) aanvaard

f Amendement 4.15 (Dijsselbloem, e.a., AD, blz. 35, l.k.) aanvaard

g Amendement 4.16 (Doetinchem, AD, blz. 35, l.k.) verworpen

h Amendement 4.2 (Mevr. Kouwenhoven, AD, blz. r.k.) aanvaard.

Hoofdstuk IV als geheel aanvaard

Resolutie van Afd. Leiderdorp, Dijkstra en Brinkhorst, na wijziging luidende:

Het Congres van D'66

van mening dat uitsluitend vergaand gezuiverd industrieel afvalwater op zee mag worden geloosd en spreekt derhalve zijn afkeuring uit over de uitvoering van het zogenaamde "smeerpilproject" in Oost-Groningen, zoals dat nu ter tafel ligt.
Aanvaard

- Motie van Orde van de Wit (Friesland) en ten Dolle (Afd. Zwolle) luidende:

ORDEVOORSTEL

Het kongres besluit om de moties Hoofdbestuur, Drechtsteden en Oegstgeest (v. L. Campagne)

aan het begin van de middag in behandeling te nemen

Verworpen

4 Hoofdstuk I (CD, blz. 16 t/m 19)

a Amendement m.b.t. blz. 16 ad I CD (AD, blz. 22, r.k.) verworpen

b Amendement 1.8 (Fiege, AD, blz. 23, r.k.) aangenomen

c Amendement 1.8 t/m 1.12 (Breda, AD, blz. 23, r.k.) verworpen

d Amendement tussen 1.8 en 1.9 (Voorschoten, AD, blz. 23 rk/24 lk) aangenomen

c Amendement 1.11 (Hoogland, AD, blz. 24 lk/25) verworpen

d Amendement 1.17 (Breda, AD, blz. 24, r.k.) verworpen

e Amendement 1.24 (Mertens, e.a., AD, blz. 25 l.k.) aangenomen

- Motie van van der Marck en Fiege, luidende:

De Algemene Ledenvergadering D'66

overwegende:

- dat het beleidsplan nog geen paragraaf cultuurbeleid bevat;

- dat dit een ernstig tekort is;

- dat het alsnog in het beleidsplan inbrengen van zulk een paragraaf onmogelijk is wanneer dit wordt overgelaten aan een volgend congres omdat dit té kort vóór de verkiezingen in april 1971 zal plaats vinden;

besluit:

de centrale beleidsgroep op te dragen en te machtigen tijdig een tekst hiervoor te maken op basis van de tijdig door de indieners van amendementen hieromtrent en de werkgroep cultuur opgestelde teksten.
Aanvaard.

Hoofdstuk I als geheel aanvaard.

5 Hoofdstuk V (CD, blz. 34 t/m 36)

a Amendement 5.2 (Dwingelo en Baarn/Soest, AD, blz. 35, l.k.) verworpen

b Alternatieven beleidsplan 5.19a en 5.19b (CD, blz. 35, m.k.)

Sprekers: Voorhoeve, Visser, Bloema, Foege, Patijn en Heller.
Aangenomen tekst: 5.19 Erkenning door Nederland van de Oder-

Neisse grens en van de DDR, zodra een bevredigende regeling voor West-Berlijn is getroffen in nauw overleg met de Regering-Brandt.

Hoofdstuk V als geheel aanvaard.

6 Hoofdstuk VI

Besloten wordt de ingediende amendementen niet plenair te behandelen maar te verwijzen naar de Centrale Werkgroep, behoudens het amendement 10 (Meijer, AD, blz. 36 lk/rkI, dat na aanneming verwezen wordt naar de Werkgroep.

7 Hoofdstuk VII

a Besloten wordt aan de Centrale Werkgroep op te dragen de belastingverschuiving naar de indirecte belastingen nader uit te werken in de richting van de verhoging van de accijns op alcohol, motorrijtuigenbelasting, benzine en suiker (biet) en niet in de richting van de dagelijkse levensbehoeften (b.t.w.). (Voorstel Mertens e.a. AD, blz. 37 rk).

b Besloten wordt aan de Centrale Werkgroep op te dragen, de financiële consequenties van het Beleidsplan, zoals thans gewijzigd (globale geschatte kosten 400 miljoen) nader te verwerken.

Hoofdstuk VII als geheel aanvaard.

Het Beleidsplan wordt als geheel aanvaard, met de opdracht het te herschrijven in voor ieder begrijpelijke taal, overeenkomstig een daartoe strekkende motie van Bloemhof, Costers, Dekker, luidende:

Het congres van D'66 bijeen op 20 dec, 1970 verzoekt aan de centrale werkgroep het beleidsplan te herschrijven in voor iedereen begrijpelijke Nederlandse taal.

- Resolutie van mej. van Diggelen, gewijzigd luidende :
D'66 enz.

Besluit aan het Hoofdbestuur op te dragen Suriname en de Nederlandse Antillen op de agenda van het eerstvolgende congres te zetten aangezien in het beleidsplan de problematiek van genoemde landen volstrekt onvoldoende belicht wordt.
Verworpen.

- Resolutie, voorgesteld door Mertens en 8 anderen inzake het beleid van de fractie t.a.v. de recente loonmaatregelen, gewijzigd luidende :

De Algemene Ledenvergadering op 19-20 december 1970 bijeen te Breda constateert dat met de afkondiging door de regering van de loonbeschikking en de goedkeuring daarvan door de Tweede Kamer een nieuw dieptepunt in de sociaal-economische verhoudingen is bereikt;

dat immers de vertrouwensbasis tussen de regering, werknemers en werkgevers al wankel was en nu geheel is weggevallen, omdat de regering door deze beschikking van een onredelijk wantrouwen tegenover de vakbeweging heeft blij gegeven

dat de nabije toekomst op sociaal-economisch gebied reden geeft tot grote bezorgdheid;

ondersteunt het terzake door haar Tweede Kamerfractie ingenomen standpunt en de door haar mede ingediende motie, waarin aan de regering gevraagd werd de loonmaatregel in te trekken;

spreekt uitdrukkelijk haar vertrouwen uit in het door de vakbeweging op dit punt tot nu toe gevoerde beleid, met name waar zij zich

vraagt aan de fractie haar activiteiten op sociaal-economisch gebied voort te zetten door in dit kader in overleg te treden met de vakbeweging en de werkgeversorganisaties en voorts alles te doen wat in het parlementaire vlak mogelijk is teneinde het regeringsbeleid om te buigen;

verzoekt de sociaal-economische werkgroep de fractie, het Hoofdbestuur en de centrale werkgroep te adviseren over de gevolgen van deze loonmaatregel voor de uitvoering van ons beleidsplan.
Aangenomen.

Motie van tevredenheid van Kant en vele anderen, luidende :

De A. L. V. op 19 - 20 december 1970 bijeen te Breda constaterende de dat de organisatie en leiding van dit congres te kwalificeren is als "uitstekend" !

Spreekt haar dank uit aan allen die met de organisatie waren belast en gaat met vreugde huiswaarts.
Aanvaard.

- Resolutie, ingediend door het afdelingsbestuur van Eindhoven e.a. luidende als volgt :

De algemene ledenvergadering van de politieke partij Democraten '66, overwegende:

- dat niet verzekerd is dat de te verzamelen gegevens van de niet voor statistische doch informatieve doeleinden zullen worden gebruikt;
- dat een groot aantal experts werkzaam in de informatieverwerking hun medewerking aan deze volkstelling niet wensen te geven;
- dat de wijze waarop de informatie verwerkt zal worden niet aan het publiek bekend gemaakt is;
- dat de gegarandeerde ontkoppeling van personen en gegevens niet is aangetoond;

- dat de vernietiging van het informatiebestand niet is gegarandeerd;
- dat de 500 bij 500 meter indeling mogelijk misbruikt zou kunnen worden

spreekt als zijn oordeel uit :

dat de geënqueteerden door verwijdering van het aan hen toegekende nummer vermoedelijk hun anonimiteit kunnen waarborgen, en vraagt het hoofdbestuur het genoemde oordeel te doen onderzoeken en door te geven aan de afdelingsbesturen.

Deze resolutie wordt, nadat conform het verzoek van Ykema en vijf anderen Mej. Goudsmit de ALV heeft voorgelegd over het standpunt door de fractie ingenomen m.b.t. de komende volkstelling, verworpen.

1 Vaststelling beleidslijnen, met behandeling van daarop betrekking hebbende resoluties.

1 Resolutie voorgesteld door de subregio Drechtsteden, luidende :
overwegende, dat erkent dient te worden dat er geen reële mogelijkheden zijn om vóór de verkiezingen van 1971 met andere partijen tot enigerlei samenwerking te komen, die perspectieven opent voor een meerderheid die een regering kan vormen:

dat een verder onderzoek zoals door het hoofdbestuur voorgesteld slechts tijdverlies zal opleveren;

besluit: dat D'66 zelfstandig de verkiezingen ingaat, en wel:

- a. op basis van het beleidsplan
- b. met aanwijzing van de mensen die dit plan zullen uitvoeren
- c. met een agressieve aanpak, die benadrukt dat D'66 een alternatief is ten opzichte van alle andere partijen.

2. Resolutie voorgesteld door Bosma, van Lookeren Campagne en de afd. Oegstgeest luidende :

De algemene ledenvergadering van de politieke partij Democraten D'66, overwegende - dat elk initiatief om met het oog op de Tweede Kamerverkiezingen in 1971 in Nederland te komen tot een bundeling van progressieve krachten positief gewaardeerd moet worden;

- dat deze progressieve krachten met name aanwezig zijn in de PvdA en D'66;

- dat door de aanvaarding van het programma Steenkamp de indruk is gewekt, dat deze progressieve krachten ook in de KVP voldoende sterk zouden zijn;

- dat op grond hiervan het initiatief om te komen tot besprekingen over een regeer-akkoord tussen PvdA, KVP en D'66 moest worden toegewezen;

- dat de partijraad van de PvdA zich in haar resolutie dd. 26 september 1970 bereid getoond heeft intrekking van de zgn. anti-KVP motie te bevorderen, indien KVP ruimschoots voor de verkiezingen van 1971 kiest voor regeringssamenwerking met de PvdA resp. met de in een progressief stembusakkoord samenwerkende partijen;

- dat de partijraad van de KVP dd. 7 november 1970 door prioriteit te geven aan de samenwerking van de drie confessionele partijen, heeft laten zien dat de progressieve krachten in de KVP nog onvoldoende sterk zijn;

- dat de impasse, die nu nog steeds in de Nederlandse politiek bestaat, eist, dat D'66 zijn beleidsplan, waarvan de kwaliteit alleszins acceptabel is, niet alleen aan de Nederlandse kiezers voorlegt, maar in samenwerking met andere progressieve partijen;

spreekt als zijn oordeel uit:

- dat Nederland een regering dient te krijgen van een duidelijk progressieve signatuur;
- dat een kabinet steunend op de huidige coalitie van partijen niet aan deze eis kan voldoen;
- dat de Nederlandse kiezer vóór hij in 1971 zijn stem uitbrengt, hoe dan ook de mogelijkheid tot een duidelijke keus voor een doelbewust progressief beleid geboden dient te worden;
- dat de beleidslijn van D'66 deze reële keuze-mogelijkheid als basis dient te hebben;

geeft het Hoofdbestuur van D'66 in dringende overweging:

1. In samenwerking met het partijbestuur van de PvdA en eventueel met andere zich progressief opstellende partijen een stembusakkoord voor te bereiden, inhoudende de samenstelling van een minimum-programma, dat o.a. gebaseerd is op het eigen beleidsplan, en de presentatie van een kabinet, dat dit programma uit zal voeren;

2. In het kader van dit minimum-programma te streven naar:

- overeenstemming over enige essentiële beleidspunten, waaronder maatschappelijke hervormingen, gericht op een grotere praktische gelijkberechtiging van de verschillende groepen in de samenleving;
- staatsrechtelijke vernieuwing in de richting van een directe democratie, die de politiek weer dichterbij de kiezers brengt, hun een directere invloed geeft, en een verdere politieke versplintering tegengaat;
- een gemeenschappelijke mentaliteit waarmee de feitelijke politiek moet worden gevoerd.

3 Resolutie voorgesteld door van Dam en 5 anderen, luidende :

De Algemene Ledenvergadering van D'66 te Breda bijeen op 19 en 20 december 1970

overwegende : dat de huidige binnenlandse politieke situatie meer dan ooit vergt dat D'66 zich blijft richten op een doorbreking van de partijpolitieke verhoudingen en op een democratisering van ons staatsrechtelijk en maatschappelijk bestel

constaterend: dat de gesprekken aan de basis, met name die gevoerd zijn in het kader van het initiatief KVP-PvdA-D'66, op dit moment nog geen uitzicht hebben geboden op de totstandbrenging van een vooruitstrevende volkspartij

stelt vast: D'66 is slechts dan bereid deel te nemen aan een parlementair coalitie kabinet

- a. als de daaraan ten grondslag liggende combinatie zich met hoofdlijnen voor een regeringsbeleid voor de verkiezingen heeft gepresenteerd en als zodanig inzet is geworden van de verkiezingen;
- b. indien deelneming aan zo'n combinatie ons inziens in de geldende omstandigheden de snelste weg zou zijn naar een grondige vernieuwing van ons partijpolitiek en staatsrechtelijk bestel;
- c. als door zulk een combinatie ons beleidsplan in belangrijke mate kan worden verwezenlijkt

geeft het Hoofdbestuur van D'66 in dringende overweging:

In samenwerking met het partijbestuur van de PvdA en eventueel met andere zich progressief opstellende partijen een stembusakkoord voor te bereiden, inhoudende de samenstelling van een regerings-programma in hoofdlijnen dat gebaseerd is op het eigen beleidsplan, en de presentatie van een kabinet, dat dit programma zal uitvoeren.

4 Resolutie van het HB, luidende :

De ALV van D'66 te Breda bijeen op 19 en 20 december 1970

overwegende, dat de huidige binnenlandse politieke situatie meer dan ooit vergt dat D'66 zich blijft richten op een doorbreking van de partijpolitieke verhoudingen en op een democratisering van ons staatsrechtelijk en maatschappelijk bestel

constaterend, dat de gesprekken aan de basis, met name die gevoerd zijn in het kader van het initiatief KVP-PvdA-D'66, op dit moment nog geen uitzicht hebben geboden op de totstandbrenging van een vooruitstrevende volkspartij

stelt vast: D'66 is slechts dan bereid deel te nemen aan een parlementair coalitie kabinet

- a. als de daaraan ten grondslag liggende combinatie zich met hoofdlijnen voor een regeringsbeleid voor de verkiezingen heeft gepresenteerd en als zodanig inzet is geworden van de verkiezingen;
- b. indien deelneming aan zo'n combinatie ons inziens in de geldende omstandigheden de snelste weg zou zijn naar een grondige vernieuwing van ons partijpolitiek en staatsrechtelijk bestel;
- c. als door zulk een combinatie ons beleidsplan in belangrijke mate kan worden verwezenlijkt

verzoekt het Hoofdbestuur

- na te doen gaan of een samenwerkingsverband dat voldoet aan bovengenoemde voorwaarden met anderen mogelijk is

- van haar bevindingen verslag uit te brengen aan de ALV op 27 februari 1971, opdat daar beslist kan worden of D'66 in een samenwerkingsverband met anderen dan wel geheel alleen de komende verkiezingen zal ingaan.

- Deze resoluties worden gezamenlijk behandeld.

Sprekers : Nieuwenhuis, Bosma, Hijmans, van Mierlo, Witting, Oldenburg, Postma, Vuurens, Brinkhorst, van Montfoort, Heijn, van der Ven, Fiege, Zeevalking, Stappers-hoef, Koot, van Dam, Beekmans, Mertens.

Resolutie 1 - verworpen

Resolutie 2 - verworpen

Resolutie 3 - verworpen

- Resolutie 4 van het HB wordt met 73% stemmen voor en 22% tegen

aanvaard, met dien verstande dat de delegatie van D'66, die t. z. t. zal praten met andere partijen wat haar samenwerking betreft niet beperkt zal zijn tot fractie en HB-leden.

- Een Amendement Westerlaken, op de aangegeven tekst, luidende :

De ALV van D'66, te Breda op 20 dec. vergadering bijeen

verzoekt het Hoofdbestuur:

een openbare brief te doen uitgaan aan alle zich progressief opstellende (alternatief noemende) partijen en aan de fracties van andere partijen met het verzoek zich aan te sluiten bij het beleidsplan om op die basis te kunnen komen tot een alternatief voor de huidige regering.

Op basis van de binnengekomen antwoorden op 27-2-71 te beslissen over deze opstelling bij de verkiezingen.

- Sluiting

Na een slotwoord van van Mierlo sluit Beekmans op 19.30 uur de ALV van D'66, en deelt mede dat de volgende ALV zal worden gehouden op zaterdag 27 februari 1971 in het R.A.I. gebouw te Amsterdam.

Voor de notulencommissie :

M. F. F. A. de Nerée tot Babberich

22.12.70

REDE H. A. F. M. O. VAN MIERLO OP CONGRES D'66 IN BREDA 19 20 DECEMBER 1970

Dames en heren,

Als je als partij na vier jaar aan het eind bent gekomen van een eerste pioniersfase en op het punt staat een geheel nieuwe periode te beginnen, dan is er voldoende materiaal aanwezig om een gehoor voor enige uren lam te leggen met een diepgaande analyse van wat er was, wat er gebeurd is en wat er komen gaat. Je zou best eens even alles op een rij willen zetten, al was het alleen maar om tot het heldere inzicht te komen, dat er net zo min reden is voor snorkende zelfgenoegzaamheid als voor het "vader is niet boos, vader is verdrietig"-gezicht dat een goed D'66-lid pleegt te trekken, wanneer hij het over zijn eigen partij heeft.

U heeft niets te vrezen. Een van de beste tekenen aan het begin van dit congres is, dat we nu al in tijdnood zitten. Iedere opkomende analysesdrift wordt door de congresvoorzitters in de kiem gesmoord en ze beginnen met mij. Ik heb van het hoofdbestuur precies een half uur gekregen om u in een manipuleerbare toestand te brengen, en omdat dat helaas toch onmogelijk is, zal ik mij maar beperken tot wat iedere middelmatige spreker hardnekkig enkele opmerkingen blijft noemen.

De kleine geschiedenis van D'66 loopt als een rood draadje door de veel langere, maar daarom zeker nog niet grotere geschiedenis van de Nederlandse binnenlandse partijpolitiek.

Als we ons toch veroorloven een vluchtige blik over de schouder te werpen, dan is dat niet uit melancholie naar de heroïsche wapenfeiten waarmee onze geboortegolf gepaard ging, maar om een antwoord te krijgen op wat de kernvraag is: wat is, gezien de doelstellingen van de partij, de functie van D'66 op dit moment in de Nederlandse politiek. Ik doe dit in telegramstijl.

Vier jaar geleden stonden ons een aantal gedachten voor ogen, maar drie daarvan sprongen er duidelijk uit. Zij vormden voor de kiezer de herkenbare karakteristiek van D'66. Deze drie gedachten waren: Er moeten een andere staatsrechtelijke situatie komen, er moet een andere partijpolitieke indeling van het electoraat komen, en er moet een andere mentaliteit van de politikus komen.

Voor alle drie gaven we aan, het een konkreter dan het andere, wat we eronder verstonden. De duidelijkheid van deze karakteristiek was tevens de bron van het eerste misverstand, nl. dat de uiteindelijke doeleinden van D'66 lagen in - en beperkt bleven tot - een verandering van de vorm, van de formele uitwendigheid van de politiek. Voor velen waren wij aanvankelijk niet meer dan een handvol berijders van een paar staatsrechtelijke stokpaarden, die daarbij voortdurend een maximum snelheid overschreden, intellectuelen die meer in de procedure dan in de inhoud van de politiek hun inspiratie vonden.

Aan de vooravond van een nieuwe periode staande, geloof ik, dat we ons niet genoeg voor ogen kunnen houden, dat niet alleen de feitelijke ontwikkeling in de afgelopen periode deze redenering logenstrafte, maar dat van begin af aan onze werkelijke motivatie is geweest, dat op politiek niveau niet meer de beslissingen werden genomen, die de samenleving van vandaag nodig heeft, dat in de politiek van alle dag, de structureel maatschappelijke problemen onaangeroerd bleven.

Alleen hebben we ons de vraag gesteld, waarom die beslissingen niet werden genomen, waarom de werkelijke problemen niet in de kern werden aangepakt, waarom regering en parlement steeds meer uit het zicht verdwenen van de gewone burger. En die vraag stellend kwamen we tot de konklusie dat de instrumenten van beleid, Kamer, regering, politieke partijen grondig zouden moeten veranderen om weer aangesloten te raken op de samenleving zelf, zonder welke een adequaat hervormend beleid onmogelijk is.

Toen wij voor het districtenstelsel en de gekozen Minister-President kozen, was dat niet omdat wij dat een goed (of speel-goed) in zich zelf vonden, maar omdat wij meenden, dat het beleid dat wij wilden er in die verouderde bedding van staatsrechtelijke regels niet zou kunnen komen, omdat de besluitvorming noch de toetssteen van doelmatigheid noch die van democratische controle kon doorstaan.

En toen wij ons sterk maakten voor een doorbraak naar nieuwe partijpolitieke verhoudingen en de ontploffingstheorie verkondigden, was het niet omdat wij electoraal dynamiet als een (speel) goed in zichzelf zagen, maar omdat het evident was dat, zolang de kiezers door verouderde ideologische tegenstellingen verdeeld werden gehouden middels het 3-delig keuzepatroon van socialistisch, liberaal en konfessioneel daartussen in, die kiezers die het in wezen met elkaar eens zijn over een aantal oplossingen, elkaar niet zullen kunnen vinden, en als gevolg daarvan niet die consistente meerderheid kunnen vormen, waarop dat beleid, dat wij willen, zou moeten en kunnen berusten. Zo was het vier jaar geleden en zo is het nu nog steeds. En als we een poging wagen de funktie van D'66 te bepalen in het politieke Nederland van nu dan is het voor mij na vier jaar actieve politiek nog duidelijker dan in 1966, dat een wezenlijk onderdeel van die funktie ligt in het sterk maken voor een doorbreking van ons staatsrechtelijk en partijpolitis bestel.

De eerlijkheid gebiedt te erkennen dat de vorderingen op het gebied van het staatsrecht aanzienlijk groter zijn geweest dan op het gebied van de partijpolitieke doorbraak. Helaas moet zelfs gekonstateerd worden dat als gevolg van de partijpolitieke ontwikkelingen in slechte zin, de vorderingen op staatsrechtelijk gebied niet groter zijn geworden dan ze om zijn.

Immers, nadat het door de activiteiten van Hans Gruyters was gelukt om in de Staatscommissie langzamerhand een meerderheid om te krikken in onze richting, nadat deze gedachtengang vervolgens werd overgenomen door de Partij van de Arbeid bleek zelfs dat in KVP-kringen sterk in deze richting werd gedacht. Geen wonder als men bedenkt dat van de 4 KVP-ers in de Staatscommissie niet minder dan 3, waaronder de voorzitter, zich onder de voorstanders hadden bevonden.

In het eerste ontwerp-Steenkamp werd dan ook de gekozen minister-president als een mogelijke oplossing met name genoemd door de meerderheid van het partijbestuur. In de geleidelijke ontmanteling van dit vooruitstrevend getint programma, die vervolgens heeft plaatsgehad ten behoeve van de christen-demokratische samenwerking, is het voorstel tenslotte als een minderheidsgedachte voorlopig in een hoekje gezet.

Deze laatste strip-tease toont eens te meer aan hoe belangrijk het is dat D'66 zich blijft richten op die partijpolitieke doorbraak. De vorming van de christen-demokratische samenwerking samenwerking heeft een week geleden, 12 december, gestalte gekregen. Terwijl de achterban een ijzige stilte in acht nam, verklaarden de voormannen plechtig dat het een historische gebeurtenis was. Zij hebben gelijk. Het is een daad van het verleden.

De laatste hand wordt gelegd aan de politieke copiering van het klassieke knusse Nederlandse huiskamerinterieur: het monsterachtig grote bankstel met de gemakkelijke fauteuil te rechter en te linker zijde. En terwijl de beste christen-politici in de ons omringende landen waar men ervaring heeft met christen-demokratische monsterpartijen, zich suf zitten te piekeren hoe ze met goed fatsoen dat enorme bankstel de deur uitkrijgen, wordt het door onze christelijke leiders als vrucht van jarenlange vernieuwingsdrang naar binnen gezwoegd.

Toch geloof ik dat we er zelf niet te zwaar aan moeten tillen. Ik moet nog zien dat zo'n geheid anachronisme in deze tijd lang stand kan houden. Hoewel we nu wel zullen moeten aannemen dat de samenwerking voor volgende verkiezingen een realiteit is, is zij weinig overtuigend. Waarop die samenwerking precies berust, weet niemand. In de persoonlijke sfeer wordt een buitenstaander nauwelijks getroffen door de warme vriendschap die van het gezelschap afstraalt. Voorlopig is de strijd om het Catshuis nog in volle gang en iedereen betwijfeld of ze in staat zullen zijn voor de verkiezingen de minimale duidelijkheid te verschaffen van een gezamenlijke kandidaat-premier: laat staan de keuze voor een andere partij.

In de zakelijke sfeer ligt er het gezamenlijk kernprogramma. Op een enkel punt na staat er geen onvertogen woord in. Je kunt er vele kanten mee uit en dat is de bedoeling. In het KVP-kamp vraagt men zich bezorgd af of het Steenkampprogramma, zelfs in half ontklede staat, nog aan zijn trekken kan komen.

Maar juist omdat die christen-demokratische samenwerking zich op zo weinig overtuigende en duurzame wijze gepresenteert, kunnen we geen enkelvoudig antwoord geven op de vraag, welke konklusie getrokken moet worden uit de uitkomsten van het initiatief van het hoofdbestuur voor gesprekken aan de basis over een mogelijke samenwerking tussen KVP-PvdA en D'66.

Eerst iets over het initiatief zelf. Er zijn nogal wat misverstanden over geweest. Dat ligt voor een deel aan mij, omdat het me niet lukte om in 10 minuten voor de televisie alles in een keer uit te leggen, voor een deel

ligt het aan het feit dat het, wat reclamedeskundigen "een gekompliceerde boodschap" noemen, was.

Er waren nogal wat mensen die dachten dat D'66 de oude Room-rode coalitie wilde herstellen, zelf in het oude schip wilde gaan zitten en de ontploffingsgedachte had laten varen. Geen van drieën is waar.

In een laatste poging om een terugkeer van de huidige coalitie in konser-vatieve vorm en een daardoor verder vastroesten van de partijpolitieke verhoudingen te voorkomen, wilden wij aan de achterban van de drie partijen de vraag voorleggen in hoeverre zij het wenselijk zouden vinden dat de 3 partijen elkaar nog voor de verkiezingen zouden vinden, zo mogelijk met anderen, op een gezamenlijk programma, op een gezamenlijke mentaliteit, op staatsrechtelijke vernieuwing en op een gezamenlijke bereidheid om tijdens de rit te streven naar de vorming van een vooruitstrevende volkspartij. Alle vier hoofdpunten in de identiteit van D'66.

En vooral dat laatste is belangrijk, omdat een eventueel gelukken, de definitieve ontplofing van het partijbestel had betekend. Waarom in eerste instantie deze partijen? Omdat de KVP en de PvdA de enige partijen zijn die een beetje aanspraak kunnen maken op het begrip volkspartij, omdat de combinatie van deze drie volgens wetenschappelijke onderzoeken hoge ogen gooit bij de kiezers en meteen tot een meerderheid kan leiden en omdat er, niet zozeer in de top, maar onder de kiezers van het katholieke volksdeel het meeste beweging zit in vooruitstrevende zin.

We wisten dat de kans op slagen voor 1971 klein was. Maar we wisten ook, dat alleen aan de hand van een concreet voorstel, vooral bij de katholieke, maar ook bij de socialistische kiezers, een bewustwording kan worden gewekt van de verantwoordelijkheden en consequenties voor het laten doorsudderen van de bestaande situatie.

Een bewustwording die zowel op de dag van de verkiezingen consequenties zou kunnen hebben voor de dan tot stand gekomen CDU, alsook zou kunnen doorwerken in de partijvernieuwing op wat langere adem.

Het is in dit licht dat ons inziens het initiatief niet geheel als afgesloten moet worden beschouwd. U vindt de in de afdelingen opgedane ervaringen in de uitgereikte nota.

Je staat soms raar te kijken. De gevallen waarin de gesprekken niet tot stand zijn gekomen, blijken wat de oorzaken betreft, vaak net zo interessant als de gevallen, waarin de gesprekken wel hebben plaats gehad.

In sommige gevallen blijkt de KVP alleen maar een partij te zijn van leiders en volgelingen, zonder een zelfbewuste basis. Daar staat tegenover dat in vele andere gevallen een aanvankelijk aarzelend enthousiasme, ook in onze eigen afdelingen, gaandeweg groeide, met als gevolg dat in vele afdelingen de gesprekken zelf nog in volle gang zijn. Men wil daar doorgaan, met name over de gedachte van een vooruitstrevende volkspartij in de toekomst.

Ik geloof daarom dat we de volgende konklusie moeten trekken: De gedachte dat binnen dit initiatief nog voor de verkiezingen deze samenwerking tot stand kan komen, kunnen we, tenzij er iets uitzonderlijks zou gebeuren, wel vergeten.

Dat is op zichzelf geen verrassing. Maar het is evenzeer zo dat er iets, zij het op bescheiden schaal, is losgemaakt dat bij de verkiezingen zelf en op langere adem daarna kan doorwerken. En daarom lijkt het juist, dat in het kader van onze opvatting van vernieuwing van onderop, de gesprekken daar doorgaan, waar dat mogelijk is.

Bankstel

In de twee fauteuils van het bankstel blijven de VVD en de PvdA zitten, beiden misprijzend starend naar de canapé; van de VVD valt helaas niet veel nieuws te melden. De liberalen staan op nieuwe wegen, zeggen ze. Maar dat wordt pas een verdienst als die ook naar een andere bestemming leiden.

Van staatsrechtelijke vernieuwing willen ze niets weten en partijpolitiek nemen ze nog steeds het hooghartige standpunt in, en dat samen met de Partij van de Arbeid, dat er eigenlijk toch maar twee echte politieke ideologien zijn die duidelijkheid verschaffen en dat zijn het liberalisme en het socialisme als elkaars antipoden. In het overigens op vele punten te onderschrijven artikel van de heer Den Uyl "De smalle marge van democratische politiek", vind je een verwijzing naar dezelfde gedachte. Hij zegt daar een paar aardige dingen over D'66 als vernieuwingsbeweging tussen PvdA en VVD in, over onze vruchtbare werking op het gebied van de democratisering, maar zegt hij dan, "buiten de democratisering", en dan bedoelt hij alle sectoren van beleid, "leidt het zoeken naar een eigen identiteit van D'66 meestal tot kunstmatigheid. Daar is eenvoudig geen plaats voor D'66. Daar schuilt een stukje tragiek in, maar dat verandert niets aan de feiten", aldus den Uyl. En daarmee zitten we midden in de problematiek van een eventueel stembusakkoord.

Want wat zegt den Uyl eigenlijk en Geertsema evenzeer: Jullie D'66-ers mogen op een beperkt gebied je eigen funktie hebben, maar als het gaat om de sectoren van beleid, om de maatschappij zelf, dan zul je een plaatsje moeten zoeken in een van de twee ideologien.

En dat is nu precies wat we vertikken. Kijk, het valt mij helemaal niet moeilijk om vast te stellen dat vele malen overeenkomst is gebleken en nog zal blijken tussen de standpunten en ook mentaliteit van de Kamerfractie van de PvdA en D'66. En op grond daarvan hoeft een samenwerking in een volgend kabinet in het geheel niet uitgesloten te zijn. Maar zo lang als de zaken zo worden gesteld hebben we als partijen verschillende doeleinden, juist met betrekking tot de indeling van het electoraat, op langere termijn.

D'66 is niet kopschuw van samenwerking en ook niet benauwd om uit te spreken dat er in de PvdA heel wat meer vernieuwende krachten werkzaam zijn dan in de VVD en ook heel wat meer aanknopingspunten voor een gezamenlijk beleid, maar als we straks in februari onze definitieve keuze zullen maken tussen of geheel alleen de verkiezingen in, of met anderen de machtsvraag stellen, laten we dat dan doen aan de hand van de criteria, die in de ontwerp-resolutie van het Hoofdbestuur staan vermeld. Dat wil zeggen: een samenwerkingsverband in een parlementair kabinet alleen

- 1) als we de combinatie voor de verkiezingen aan de kiezers kunnen voorleggen;
- 2) als het de snelste weg is naar partij politieke en staatsrechtelijke vernieuwing;
- 3) als het beleidsplan voor een belangrijk deel beleid kan worden.

En als aan die drie voorwaarden niet kunnen worden voldaan: dan alleen de verkiezingen in, maar dan ook van te voren zeggen dat je de oppositie ingaat.

En daarom geloof ik dat het juist is dat we met het beleidsplan in de hand in de komende maanden zullen nagaan of zo'n samenwerkingsverband mogelijk is. Zonder namen te noemen van partijen, ook al geven de programma's en de mentale instelling van een aantal partijen weinig hoop. Beter een overleg dat mislukt door aanwijsbare verschillen van mening, dan geen overleg, op basis van vooringenomenheid.

BELEIDSPLAN

Over het belangrijkste dat ons vandaag en morgen zal bezighouden, het beleidsplan, zal ik kort zijn. U krijgt er straks nog nader over te horen.

Het is een essentieel onderdeel van een functie van D'66, waarover ik nog niet heb gesproken, het formuleren van een nieuwe inhoud van de politiek en van een nieuwe vorm. Het is geïnspireerd op twee gedachten: In de eerste plaats op de overweging dat je geen duidelijkheid schept in de politiek door alleen maar verlanglijstjes te maken. We hebben vier jaar achter de rug, waarin we van de andere partijen nooit iets anders te horen gekregen hebben dan dat we niet duidelijk waren, omdat we geen keuze deden en geen ideologie hadden.

En zelfs geen programma. In dezelfde tijd namen ze punten van ons over in beleid of in woorden in hun programma. Vorig jaar heb ik in mijn congresrede in Amsterdam gezegd: Zij zijn wel de laatsten die het recht hebben om ons te verwijten dat we onduidelijk zijn, maar inderdaad naar onze eigen maatstaven gemeten, zijn we nog niet duidelijk genoeg.

We besloten toen een poging te doen voor de vervaardiging van een beleidsplan, van waaruit je of regeringsverantwoordelijkheid draagt of oppositie voert. Het gezicht van een moderne partij behoort niet meer te bestaan uit een optelsom van kreten en wensen, die godsonmogelijk allemaal verwezenlijkt kunnen worden, maar in een poging om binnen een setting van bepaalde economische vooronderstellingen aan te geven wat je wel en wat je niet kunt doen, welke offers je vraagt en welke dingen je ervoor terug doet, waar je beleidsaccenten liggen en vanuit welke gezichtshoek je het geld gaat verdelen. Die economische vooronderstellingen kunnen wisselen, de omstandigheden kunnen veranderen.

Maar je hebt aangegeven waar je staat, en dat relatieve beeld verandert niet. Wij moeten ons ervan bewust zijn dat dit een eerste poging is, met alle risico's van dien, dat we er geen heilige koe van mogen maken en ons zeker niet op de borst hoeven te kloppen. Maar tegenover hen, die ons onduidelijkheid verwijten moet mij toch van het hart dat ik nog geen enkele partij deze poging tot duidelijkheid heb zien doen. Ik zou zeggen: daar schuilt een stukje tragiek in, maar dat verandert niets aan de feiten.

De tweede gedachte waardoor de opstellers zich hebben laten leiden is dat het niet langer aangaat een beleid op te zetten dat niet doelgericht is op wat de direkte bedreigingen zijn van onze zogenaamde welvaartssamenleving zijn. We hebben ons afgevraagd wat de kernproblemen zijn waarmee onze en eigenlijk iedere welvaartsmaatschappij in de direkte toekomst wordt gekonfronteerd: het probleem van de evolutie van de gesloten samenleving naar de open samenleving; het probleem van de leefbaarheid en met name van het milieubeheer in onze open economie, en het probleem van de besturing van de rechnerologische ontwikkeling. Drie kersverse, maar ineens acuut geworden problemen, waarover 5 jaar geleden nog niemand sprak, en waarover de ideologiën zich nog niet met hun standaardoplossingen hebben ontfemd.

Vanuit dit bewustzijn menen wij dat een aantal keiharde dingen moeten gebeuren, die erg onsympathiek zijn en tegen alle schenen aanschoppen.

Maar laten we in 's hemelsnaam doorgaan met de moed te hebben om die dingen bij de naam te noemen, die naar ons eer, geweten en inzicht moeten gebeuren, of het nu de bevolkingspolitiek betreft, of de kinderbijslag of de auto, of wat dan ook. We hoeven niet onnodig ontactisch te zijn, maar de veranderingen in het denken gaan snel en de gedachte dat de kiezers de waarheid niet pikken, als die niet aangenaam is, is een slechte leidraad en bovendien niet waar. In Tokio werd vorig jaar november een onderzoek gehouden, waaruit bleek dat 70% van de bevolking voor een eigen auto was.

Vorige maand bleek dat percentage te zijn gedaald tot 30. Als je twee jaar geleden ook maar met een vinger wees naar de ongebreidelde economische groei van Rijnmond werd die afgebeten. Totdat de gifwolken kwamen en de publieke mening op slag veranderde.

De vervaardiging van het beleidsplan is een bar moeilijk karwei geweest. Het was op zichzelf al lastig, maar het werd bijna onmogelijk door de depressie die het laatste jaar over de hele partij heeft gelegen. D'66 heeft, op de laatste maanden na, een slecht jaar achter de rug. Frustraties rond het beleidsplan, slechte congressen in Rotterdam en Haarlem, verkiezingen, waarbij we met 2-1 wonnen in plaats van met 3-1, mismoe-digheid in fracties, hoofdbestuur, werkgroepen, afdelingen, kortom in alles wat we rijk zijn.

Een dal van aarzeling en twijfel bij velen, van moedeloosheid bij sommige en zelfs bij enkelen van verbittering. Ik geloof dat we met zijn allen hard bezig zijn daar weer uit te klimmen, maar van zo'n terugblik valt allicht iets te leren.

Heel in het algemeen gezegd komt het hier op neer: Omstreeks 1966 is een heel grote groep mensen zich ineens met de Nederlandse politiek gaan bemoeien, die dat niet eerder hadden gedaan. In D'66 vooral, maar ook daarbuiten. In jongerengroepen van andere partijen, in allerlei actiegroepen. Ze kwamen uit heel verschillende hoeken. Ze bleken het over heel wat dingen eens. Het bestel moest op de helling, het spinrag moest weg. Er was élan, en dat werkte aanstekelijk. Het sloeg aan. Het leek of het nieuwe bestel vlak om de hoek lag. Nou, dat viel tegen.

Het oude bestel was veel taaier dan iedereen gedacht had in die tijd. En daardoor sloeg bij velen de stemming om. Zo overdreven optimistisch als ze over de mogelijkheid van snelle verbeteringen waren geweest, zo overdreven pessimistisch werden ze nu. En dat laatste soort overdrijving is veen gevaarlijker dan het eerste.

Sommigen hebben daardoor de politiek weer verlaten, anderen zijn vervallen tot het radicalisme van het wereldvreemde soort, dat eigenlijk ook een manier is om de politiek de rug toe te keren. Anderen zijn romantisch gaan doen over de mooie begintijd, toen alles mogelijk bleek. Ook binnen D'66 vind je dat.

Het is gek, het is allemaal net vier jaar geleden en toch hoor je hier en daar over die goeie oude tijd praten of je heel oude mensen aan de gang hoort. Hoe zalig toen de jongenskiel nog om de veelbelovende schouder-tjes gleed en iedereen nog van ons hield.

Dat gevoel mag begrijpelijk zijn, maar je schiet er weinig mee op. Je schiet trouwens evenmin op met de houding van: laten we die kinderschtigheden nou maar vergeten. We zijn volwassen geworden en moeten ons nu verder gedragen zoals een volwassen en ordentelijke politieke partij.

Het was geen kunst om zogenaamd jong en fris te zijn. Het is geen kunst om aangepast en door de wol geverfd te zijn. Het is wel de kunst om onze opgedane ervaringen te gebruiken om iets nieuws tot stand te brengen. Dat is moeilijk. Er moet heel hard voor worden gewerkt, maar als ik zie hoe we de eerste klappen hebben opgevangen dan weet ik zeker dat het ons lukt.

Goed, we zijn er weer, niet alleen hier, maar met z'n allen in het Turf-schip, we zijn er ook weer op de politieke kaart van Nederland. Terug van een klein beetje weg geweest.

D'66 OVER HET ONDERWIJS

Aan:
Centrum voor Staatskundige Vorming te 's-Gravenhage;
dr. A. Kuypersstichting te 's-Gravenhage;
Jhr. mr. A. F. de Savorning Lohman Stichting te 's-Gravenhage;
Prof. mr. B. M. Teldersstichting te 's-Gravenhage;
Dr. Wiardi Beckmanstichting te Amsterdam.

Geacht bestuur,

Het is opvallend maar wel begrijpelijk dat voor een betere maatschappij veel hoop op het onderwijs wordt gesteld. Omdat het onderwijs zo'n belangrijke rol bij de vorming van de mensen speelt, wordt het als een - soms zelfs beslissende - factor gezien voor de sociale en de politieke democratie, voor de technologische ontwikkeling, voor de milieuhygiëne en voor de vrede. En dat meer nog in de toekomst, waarin het onderwijs de mensen gedurende hun gehele leven gaat begeleiden. Tegelijkertijd kan moeilijk ontkend worden, dat het voldoen aan alle dringende verlangens tot verbetering van het onderwijs bij de huidige organisatievorm tot onmogelijke financiële consequenties leidt. De gehele bestaande situatie moet daarom in de beoordeling betrokken worden over de vraag welke koers met de onderwijsvernieuwing kan worden genomen. Maar bij de begrotingsbehandeling in het Parlement wordt in feite echter slechts 66 miljoen op de 7,5 miljard van de onderwijsbegroting 1971 besproken, omdat de gegevens en het inzicht ontbreken voor een bredere discussie. Met ingrijpende wetsontwerpen, zoals bijvoorbeeld de mammoetwet, was het al niet anders. Naar ons oordeel is het een zaak van nationaal belang ervoor te zorgen, dat de fracties in het parlement hun beslissingen kunnen nemen op basis van een zo goed mogelijk overzicht van de alternatieven met hun financiële gevolgen (wij menen, dat niemand de moed meer mag ontbreken zich ook over financiële prioriteiten uit te spreken, zoals ook in het ontwerp-beleidsplan 1971-1975 van onze partij is gepoogd). Degenen die het eerst in aanmerking komen om op het onderwijsterrein zulk een overzicht te maken zijn: de wetenschappelijke stichtingen van de verschillende partijen en onze werkgroep, waardoor politiek geïnteresseerde deskundigen bijeen kunnen worden gebracht die een zekere mate van vertrouwen genieten bij alle partijen van wie een kamermeerderheid afhankelijk kan zijn, bij welke komende regeringssamenstelling dan ook.

Op het ogenblik zijn een aantal ontwikkelingen gaande, die bepalend zijn voor het onderwijsbeleid in de toekomst. Een van de belangrijkste is o.i. het tot stand brengen van een wet op het basisonderwijs.

Het onderwijs aan juist de jongere en jongste kinderen heeft immers de sterkst vormende invloed. In dat onderwijs worden de eerste en wellicht gewichtigste voorwaarden geschapen voor de mentaliteit en de personele mogelijkheden die de volwassen mensen zullen hebben. In dat onderwijs wordt veelal bepaald wie door hun sociale achtergronden in hun ontplooiing belemmerd blijven en wie deze zullen kunnen overwinnen, wie hun bijzondere capaciteiten zullen mogen waarmaken en wie door de massa van de "gemiddelde leerling" geblokkeerd blijven. Het basisonderwijs - wij verstaan de term in de brede zin van het onderwijs aan kinderen tot ongeveer vijftien jaar (maar ook dat kan een discussiepunt zijn) - is daarmee een van de belangrijkste pijlers voor de opbouw van elke maatschappij. Goed basisonderwijs is absolute voorwaarde voor een maatschappij, die zich democratisch durft te noemen. Zo is ook de vernieuwing van onze maatschappij sterk van het basisonderwijs afhankelijk.

Wij stellen u daarom voor gezamenlijk een werkgroep in het leven te roepen en de opdracht mee te geven om een rapport op te stellen en te publiceren over de voornaamste wenselijkheden voor de toekomstige basis-onderwijswet - inclusief de overgangsproblematiek - met hun financiële en legislatieve consequenties. Het ligt voor de hand, dat een dergelijke werkgroep reeds voldoende op gang moet zijn, en - als dat kan - zijn rapport al uitgebracht heeft vóórdat een wetsontwerp basisonderwijs wordt ingediend.

De parlementaire fracties van de partijen waarmee uw stichting relatie onderhoudt, de betreffende onderwijsorganisaties en de pers wordt een afschrift van deze brief ter kennisneming verstrekt.

Gaarne uw antwoord wachtende, tekent,

met gevoelens van hoogachting
namens het bestuur van de landelijke
werkgroep voor Onderwijs en Wetenschappen
van D'66

F. W. M. van der Ven
voorzitter.

G. G. van Blokland,
secretaris.

LANDELIJKE WERKGROEPEN

STAATSRECHT:

voorzitter:
Mr. F. Plate, Kinkelenburg 8, Apeldoorn (thuis) 05760- 34898
05760- 30123

sekretaris:
R. L. M. Verhagen, J. P. Heijestraat 20, Gouda (thuis) 01820- 14373
01820- 2952

JUSTITIE:

voorzitter:
Mr. W. Kingma, Amsterdamsestraatweg 13, Abcoude 02946- 1597
Viottastraat 39, Amsterdam (kant.) 020-736262

kontaktdadres:
G. J. Hartog, Ra 1, Huizen NH, (kant.) 020-760287

subgroep Vrijheidsrechten:

Mevr. Mr. J. Soetenhorst de Savornin Lohman,
Frederik Hendriklaan 11, Oegstgeest 01710- 53470

BUITENLAND:

voorzitter:
Drs. M. B. Engwirda, Badhuisweg 90, Scheveningen 070-552495
070-614911

sekretaris:
J. J. C. Voorhoeve, Dunne Bierkade 17, Den Haag 070-656370

subgroep Oost-West:

J. H. Moerkerk, Hartenstraat 32, Amsterdam (thuis) 020-226098
020-242949

subgroep Ontwikkelingshulp:

Drs. A. F. G. N. van Suylichem, Nassaulaan 15,
Leidschendam 01761- 6790
070-630550

subgroep Europa:

W. C. Fiege, Van Neckstraat 11, Den Haag 070-241256

subgroep Midden-Oosten:

Drs. P. G. N. Peppelenbosch, Secr. Versteeghlaan 44,
Vleuten 03407- 2052

subgroep Vredesstrategie:

N. J. Prinsen, Middelweg 40, Wassenaar 01751- 6048

subgroep Vietnam:

J. Voswinkel, Dr. H. Colijnlaan 59, Rijswijk ZH. 070-904307

subgroep De West:

N. J. Prinsen, Middelweg 40, Wassenaar

subgroep China i.o.

subgroep Rechten v.d. Mens/Autoritaire Regimes, i.o.

DEFENSIE:

voorzitter:
J. Sjoerds, Europalaan 2, Harderwijk 03410- 2150

sekretaris:
voorlopig zie voorzitter

CULTUUR, RECREATIE en MAATSCHAPPELIJK WERK:

voorlopig kontaktdadres:
Drs. E. C. Visser, 2e Kamer

JEUGDBELEID:

voorzitter:
L. Velleman, Amstel 77, Amsterdam
sekretaris:
A. A. de Roo, Fred. van Eedenstraat 29, Voorburg 070-860285

STUURGROEP PLANNING:

voorzitter:
J. Hendriks, Pieter Keylaan 76, Bloemendaal 023-266058
023-319350
tst. 359

TECHNOLOGIE:

voorzitter:
H. J. G. Meyer, Dirck van Hornelaan 6, Waalre 04904- 2703
sekretaresse:
Mevr. Noothoven-van Goor, Leeuweriklaan 14, Eindhoven 040-440670

SOCIALE EN ECONOMISCHE ZAKEN:

voorzitter:
P. van Schilfgaarde, Berkenlaan 10, Linschoten 03480- 5753
K: 030- 23243

Fiscale werkgroep:

P. van Schilfgaarden, Berkenlaan 10, Linschoten 03480- 5753

subgroep Ziektekostenverzekering:

K. H. Klaver, Boornestraat 35, Den Bosch

subgroep Democratisering arbeidsverhoudingen:

K. H. Stroethoff, Visweg 20, Limmen NH., 02205- 398

<u>Emmen</u> Mevr. M.J. Augusteijn, Leemkoelen 17, Emmen		05910-	23347	<u>Krimpen a/d IJssel</u> E. Douwes, Rode Klaver 7, Krimpen a/d IJssel		01807-	2368			
<u>Enschede</u> G. Boswinkel, Sibculobrink 37, Enschede		05420-	61423 K:05420-	21461	<u>Leek</u> M.M. Raspe-Bloem, De Helling 44, Leek		05945-	2014		
<u>Friesland</u> B. Jansen, De Lange West 50, Drachten		K:05100-	32311 Tsl. 340 05120-	3483	<u>Leeuwarden</u> M.A. Feddema, Bordineweg 65, Leeuwarden		01500-	29255		
<u>Gieten</u> J.G. Hoendervanger, Wilkerweg 7, Gieten		05926-	423	<u>Leiden</u> L. Geeth van Wijk-Kruyt, Apollolaan 616, Leiden		01710-	23284			
<u>Goeree/Overflakkee</u> I. Beekmans-Borgmeyer, Staakweg 11, Dirksland		01877-	1698	<u>Leiderdorp</u> A.S. Kiel, v.d. Valk Boumanweg 216, Leiderdorp		01710-	21099			
<u>Gooi</u> J.C. van der Hoeven-Bruyn, Legrasweg 12, Laren		02153-	5568	<u>Leidschendam</u> N. Rijsdorp-Fris, Spechtlaan 24, Leidschendam		01761-	5906			
<u>Gorinchem</u> L. Hille, Westwagenstraat 87, Gorinchem		<u>Lekkerkerk</u> H.W.M. Dijkstra-Koot, Kamerlingh Onnessingel 54 Lekkerkerk						01805-	681	
<u>Gouda</u> R.J.M. Verhagen, J.P. Heyestraat 20, Gouda		01820-	4373	<u>De Liemers</u> J.A.C. Harbers, Oosteinde 44, Zevenaar		08360-	4866			
<u>Graft/De Rijk</u> D. Ingwersen-Darlang, Julianalaan 34, De Rijk		02997-	780	<u>Lisse</u> J. Kranenburg, Kanaalstraat 232, Lisse		02521-	5109			
<u>Groningen</u> S. Eijlsbroek-Abma, Goeman Borgesiuslaan 94, Postbus 416, Groningen		050-	35065	<u>Lochem</u> Mej. Drs. Bakker, Wilhelminalaan 15, Lochem		05730-	2264			
<u>Den Haag</u> J.M.E. Schutte-Spaans, Meppelweg 24, Den Haag		070-	664655	<u>Loenen a/d Vecht</u> W. van Oort, Brugstraat 8, Loenen		02943-	1463			
<u>Haaksbergen</u> B.F. Olthof, Margrietstraat 47, Haaksbergen		K:05427-	1476 05427-	2640	<u>Maarssen</u> J.C.W. Bol-Doelman, Piet Heinstraat 86, Maarssen		03465-	1916		
<u>Haarlem</u> A. Kenter-Ploeg, Stresemannlaan 100, Haarlem		023-	321282	<u>Maartensdijk</u> L.A.W. Weetink-Stalpers, Pr. Marijkelaan 27, Maartensdijk		03461-	1643			
<u>Haarlemmermeer</u> D. de Groot, Kerspel 13, Zwanenburg		02907-	3439	<u>Maasland/Maassluis</u> C.J.P. Leerentveld-van Dueren, Burg. Zaneveldstr. 33 Maassluis		01899-	7852			
<u>Haren</u> J. Niebuurt-Zeylemaker, Lutsborgseweg 13, Haren		050-	47119	<u>Maastricht</u> Mevr. J. van Winssen, Adam van Harenstraat 13, Borgharen		K: 04400-	11387 04400-	19265		
<u>Heemstede</u> J.J. Apon, Thorbeckelaan 73, Heemstede		K: 020-	224657 023-	287570	<u>Monnickendam</u> M. Verweij, Julianalaan 1, Monnickendam		02995-	1721		
<u>Heerenveen</u> H. Klompmaker, Badweg 6, Heerenveen		05130-	2155	<u>Muiden/Muiderberg</u> Mevr. V.A.V. den Hartog, Zoeweg 4, Muiderberg		02942-	3103			
<u>Heerhugowaard</u> M. Gravestijn, J. van Maerlantlaan 25, Heerhugowaard		K:02980-	80600 tsl. 335 02264-	3183	<u>Nieuwerkerk a/d IJssel</u> C. Vrijvogel, Esdoorn 11, Nieuwerkerk a/d IJssel		01803-	3835		
<u>Heerlen</u> J.A. Peters, Salliusstraat 32, Heerlen		045-	75275	<u>Noord en Midden Zeeland</u> G.J. Zwiers, Mosselkreekstraat 3, Middelburg		K: 01180-	3983 01180-	4621		
<u>Heiloo</u> E.v.d. Vegt-Boeser, Ewisweg 26, Heiloo		02200-	33077	<u>Noorden van Limburg</u> A.P. Jansen, Prins Hendriklaan 30, Gennep		<u>Noordwijkerhout</u> F.F. Huisman, Bremstraat 20, Noordwijkerhout				
<u>Den Helder</u> Mej. A. P. Venema, Soembastraat 68A, Den Helder		02230-	19074	<u>Norg</u> M.J. Roelandschap-Versteeg, Douglaslaan 5 Norg		05928-	2443			
<u>Helledoorn</u> A. Geenen-Vermeulen, Rijssensestraat 49, Nijverdal		05486-	2706	<u>Nijmegen</u> R. van Regteren, Westkanaaldijk 357, Nijmegen		<u>Oegstgeest</u> Mr. E. Bosma, Apollolaan 11, Oegstgeest			01710-	54742
<u>Hellevoetsluis</u> O. Pieterse, Dijkpotingen 49, Vierpolders Post naar: Postbus 66, Hellevoetsluis		01886-	4761	<u>Oldenzaal</u> F.P. Boelens, Zuivelstraat 43, Oldenzaal		05410-	3506			
<u>Helmond</u> M. Prent-Ten Hengel, Schutterslaan 21, Helmond		04920-	25275	<u>Oostelijke Mijnstreek</u> A.H.G. Roddenhof, Pr. Margrietstraat 30, Kerkrade		<u>Oostelijk Flevoland</u> H. Malestein, Weidehof 8, Biddinghuizen				
<u>Hendrik Ido Ambacht</u> P. Tap, Van Godewyckstraat 199, H.I. Ambacht		01858-	4661	<u>Oosterhout</u> M.J.M. van Oosterhout, Aalbersestraat 22, Oosterhout		01620-	6001			
<u>Hengelo</u> A.G. Spruyt, J.v.d. Nootstraat 16, Hengelo		K: 05400-	54321 Tsl. 2034 05400-	19518	<u>Oss</u> J.A.P. Juurlink, Treubstraat 12, Oss		K: 04120-	84331 04120-	22055	
<u>'s-Hertogenbosch</u> E.M. Koster van Groos-de Wit, Diepenbrocklaan 7 Rosmalen		04192-	2930	<u>Ouderamstel</u> J. de Bruyn-v.d. Beld, Rijksstraatweg 36 E I, Duivendrecht		020-	924638			
<u>Hillegom</u> H.J.C. Ruiter, Van der Endelaan 28, Hillegom		02520-	6304	<u>Papendrecht</u> A. Groenedijk, Talingstraat 5, Papendrecht		01850-	50991			
<u>Hoogeveen</u> A.R.H. van Oostrum-Eising, De Fazant 93, Hoogeveen		05280-	4426	<u>Purmerend</u> H. Bakker, Meteorenweg 274, Purmerend		02990-	23210			
<u>Hoogezand/Sappemeer</u> S.H. Hoek-Beugeling, Treubstraat 30, Hoogezand		05980-	4662	<u>Pijnacker</u> C.J.M. de Jong-van de Laar, Wegedoornlaan 8, Pijnacker		01736-	2197			
<u>Hoorn</u> W.P.A. Schoenmaker, Vijandstraat 2, Postbus 120 Hoorn		02290-	4100	<u>Renkum</u> T.J. Bienfait-Prins, Wolfhezerweg 50, Wolfheze		08308-	426			
<u>Kampen</u> R.U.J. Uilkema, Wortmanstraat 28, Kampen		05202-	5705	<u>Rheden</u> A. Vrielink, Zilverakkerweg 57, Dieren		K: 08338-	5809 08330-	1218		
<u>Kanaalstreek</u> E.J. Riensma-Beeftink, Anjerstraat 19, Stadskanaal		<u>Rhencn</u> T. Verkroost-v.d. Meulen, Schoolweg 96, Elst						08377-	435	
<u>Krimpen a/d Lek</u> F. de Goederen, Botterstraat 16, Krimpen a/d Lek		K: 010-	295022 01807-	3329						

<u>Ridderkerk</u>		
A. van Hengel, Gerard Terborghstraat 11, Ridderkerk	01804- 4737	
K: 070-907640		
Tsl. 417		
<u>Roden</u>		
J. Setz-van Eijk, Zamenhofstraat 2, Roden		
<u>Roermond</u>		
J. Stroop, Dr. Philipslaan 10, Roermond	04750- 7463	
<u>Roosendaal</u>		
J.B.P.M. Huisman, Schubertlaan 28B, Roosendaal	01650- 37677	
<u>Rotterdam</u>		
K. Peul, Heiman Dullaertplein 48A, Rotterdam		
<u>Rozenburg</u>		
F.H. Val, Amstelstraat 72, Rozenburg	01889- 3559	
<u>Rijnsaterswoude</u>		
R.C. Canne, Leidsevaartlaan 18, Rijnsaterswoude	01721- 487	
<u>Rijswijk</u>		
Mevr. M.A.C. Broer-Zandvliet, Dr. H. Colijnlaan 138, Rijswijk	070-984420	
<u>Sassenheim</u>		
J.P. Hueting, Saksenhorst 11, Sassenheim	05232- 6111	
<u>Schagen</u>		
Mevr. M. de Ruiter-Schaafstra, Irenestraat 6, Schagen		
<u>Schermer</u>		
H. Hilhorst, Pinksterbloemstraat 64, Schermerhorn	02202- 529	
<u>Schiedam</u>		
Mevr. M.J. Spier-Walraven, W. de Zwijgerlaan 48, Schiedam	010-268031	
<u>Schoonhoven</u>		
P.C. Boevé, Mr. Kesperstraat 38, Schoonhoven	01823- 2640	
<u>Schoorl</u>		
Mej. I. van Lume, Laanweg 16, Schoorl	02209- 1367	
<u>Sliedrecht</u>		
Kor Blijenberg, Putterstraat 23, Sliedrecht	01840- 3976	
<u>Sneek</u>		
Mevr. M.Groot-Rustenburi, Postbus 166, Scherhem- straat 5, Sneek	05150- 4800	
<u>Spijkenisse</u>		
G.J. Laan, Dahliastraat 10, Spijkenisse	01880- 3954	
<u>Terneuzen</u>		
Mevr. F.v.d. Hul-Houwink, Beethovenhof 76, Terneuzen	01150- 5338	
<u>Texel</u>		
J.G.H. Hemink, Bosrandweg K 78b, De Koog, Texel	02220- 323	
<u>Tilburg</u>		
F. van Herel, Postbus 1088, Tilburg	04250- 34346	
<u>Uden</u>		
J.J.G. Bartels, Maatsestraat 14, Uden	04132- 2437	
<u>Uithoorn</u>		
G.E. de Jong, P.C. Hooftlaan 6, Uithoorn	02975- 3033	
<u>Utrecht</u>		
Mevr. M. de Feyter-van Nieuwenhuizen	030-941029	
<u>Veendam</u>		
J.J. Gras, Schoenerstraat 108, Veendam		
<u>Veenendaal</u>		
W.H. Schouten, Schrijverspark 61 I, Veenendaal	023-285928	
<u>Venlo</u>		
J.C.M. Hovers, Molenbossen 377, Venlo	04700- 11230	
<u>Vianen</u>		
P. Niessen, Populierstraat 30, Vianen	03473- 1287	
<u>Vlaardingen</u>		
Mevr. I. Scholman-Lentz, Lepelaarsingel 360, Postbus 166, Vlaardingen		
<u>Vleuten</u>		
Mevr. E.A. Luten-van Dijk, Broederschapslaan 6, Vleuten	03407- 1901	
<u>Voorburg</u>		
A.J. Krom, Noordenburglaan 46, Voorburg	070-861272	
<u>Voorhout</u>		
Mevr. P.A.M. van Opstal-Kuppens, Oranje Nassaulaan 59, Voorhout		
<u>Voorschoten</u>		
W.J. Wassen, Puccinidreef 7, Voorschoten	01717- 4927	
<u>Waalwijk</u>		
P.A.J. Wolhuis, Mr. Troelstrapark 33, Waalwijk		
<u>Wageningen</u>		
G. van de Wall Bake, Grebbedijk 12, Wageningen	08370- 3227	
<u>Weert</u>		
H. Beuvens, Alb. Agnesstraat 4, Weert	04950- 5983	
<u>Weesp</u>		
Mevr. R.M.M. Bos-van Staten, Sportparklaan 19, Weesp	02940- 14208	

<u>Westelijke Mijnstreek</u>		
A. Minderhoud, Dumantstraat 12, Geleen	04494- 5427	
<u>Westland</u>		
Mevr. A.M.v.d. Made-Buissant des Amorie, Tuinders- weg 59, Maasdijk	01745- 2093	
<u>Weststellingwerf</u>		
J.H. Sybrandy, Zuiderweg 42, Vinkega	K: 05613- 267	
<u>West Zeeuws-Vlaanderen</u>		
A.L. Cornelis, Ph. van Kleefstraat 42, Breskens		
<u>Winschoten</u>		
D. Meyer, H. Heyermansstraat 14, Winschoten		
<u>Wijchen</u>		
H.H. Ankoné, Starvenseweg 85, Postbus 35, Wijchen	08894- 3357	
<u>IJmond</u>		
H.A. Bos, Kruisbeeklaan 25, Velsen Nrd.		
<u>IJsselstein</u>		
G.C. Verhoef, Kon. Julianalaan 33, IJsselstein	03478- 2353	
<u>Zaanstreek</u>		
A.M. Poen, Czarinastraat 20, Zaandam	02980- 62120	
<u>Zandvoort</u>		
Ch. R. van den Broek, Frans Zwaanstraat 10, Zandvoort	02507- 3180	
<u>Zeist</u>		
C.M.G. Breur, Platolaan 29, Zeist	03404- 15688	
<u>Zoetermeer</u>		
Mevr. M. Oostra-Clotscher, Tollensstraat 16, Zoetermeer	01790- 4766	
<u>Zuidlaren</u>		
H.A. Offens, D 20, De Groeve	05905- 1823	
<u>Zutphen</u>		
J. Heida, Leeuweriklaan 17, Zutphen	05750- 5788	
<u>Zwolle</u>		
Mej. G. Takken, Palestrinalaan 753, Zwolle	05200- 10995	
<u>Zwijndrecht</u>		
G. van Schagen, Petuniastraat 77, Zwijndrecht		
<u>Werkgroep Rijnmond</u>		
C.A. de Ric, Bergweg 310, Rotterdam	010-282997	

KONTAKTADRESSEN

<u>Ankeveen</u>		
H. Hovinga, J.P. Hooft Graaflandhof 4, Ankeveen		
<u>Barendrecht</u>		
R. Schieven, Kruizemunthof 5, Barendrecht		
<u>Bergschenhoek</u>		
Th.M. Putman, Ds. van Couwenhovelaan 131, Bergschenhoek		
<u>Boskoop</u>		
Mevr. Brans-Strous, Ritzema, Bosstraat 10, Boskoop		
<u>Bussum</u>		
H. Kiviét, Zwaluwlaan 204, Bussum		
<u>Culemborg</u>		
F. de Breet, De Kaapstraat 7, Culemborg		
<u>Cuyk</u>		
R. Hartings, In t' Hoefijzer 21, Cuyk		
<u>Eemnes</u>		
M.C. Lammerts van Bueren, Zaadkorrel 9, Eemnes		
<u>Harderwijk</u>		
H. van Hal, van Maerlantlaan 27, Harderwijk		
<u>Hilversum</u>		
Mevr. A.M. Stappershoef-Bouman, Laan 1940-1945 nr. 67 Hilversum		
<u>Huizen N.H.</u>		
C.R. van Caspel, Trompstraat 31, Huizen		
<u>Katwijk Aan Zee</u>		
L.J.B. Schotemeijer, Secr. Varkevisserstraat 55a, Katwijk aan Zee		
<u>Kortenhoef</u>		
H.H. Knap, Claes Heynsoenlaan 3, Kortenhoef		
<u>Leersum</u>		
Mevr. M.L. Verbeek - Dieudonné, Maarsbergseweg 69, Leersum		
<u>Leusbroek</u>		
Mevr. C. Verduin-Munnik, Maris Stuartlaan 1, Leusbroek		
<u>Loosdrecht</u>		
J.H. Hammer, Rembrandtlaan 6, Loosdrecht		
<u>Maarssen</u>		
Mevr. J. Bol- Doeleman, Piet Heinstraat 86, Maarssen		

Meppel
R.G.A. Meijer, Jacob van Ruysdaellaan 57, Meppel

Naarden
G.G. Baylé, van Dijklaan 24, Naarden

Nieuwkoop
K. Stam, Bernardlaan 42, Nieuwkoop

Noordwijk aan Zee
A.H. Andreas, Beatrixstraat 4, Noordwijk aan Zee

Putten
H. Lebbink, Da Costastraat 86, Putten

Renswoude
J.Ph. van der Mijn, Eikenlaan 25, Renswoude

Rhoon
P. Pappenheim, Margrietstraat 22, Rhoon

Scharendijke
P.B. Verschuur, Platteweg 28, Scharendijke

Vaals
H. Cremer, Maastrichterlaan 26, Vaals

Volendam
G. Groet, Schoklandstraat 9, Volendam

Voorhout
Mevr. Josten, Oranje Nassaulaan 69, Voorhout

Warmond
Mevr. C.E. Dalhuisen-Polano, Postdam 5A, Warmond

Woerden
P. Ultee, Plantsoen 1, Woerden

Wolvega
S.H. Luiken, Oranje Nassaulaan 89, Wolvega

Wilnis
J. Jansen, Burg, Padmosweg 132, Wilnis

REGIO'S

Groningen
Mevr. S.H.Hoek-Beugeling, Treubstraat 30, Hoogezand 05980- 4662

Friesland
B.A. Jansen, De Lange West 50, Drachten 05120- 3483

Drente
Mevr. S. Venema-Noordhoff, Watermolendijk 10, Eelde 05907- 2558

Overijssel
F.P. Boelens, Zuivelstraat 43, Oldenzaal 05410- 3506

Gelderland
S. Brandsma, Van Hogendorpstraat 78, Culemborg 03450- 2433

Utrecht
P.C.M. Hijmans, Van Hillegaertstraat 20 IV, Amsterdam
K: di. t/m vrijdag 020-249427

Noord-Holland
Mevr. R. van der Scheer-van Essen, Oosteinderweg 234, Aalsmeer 02977- 7714

Zuid-Holland
C.A.M. van Leeuwen, Hippolytusbuurt 39, Delft 01730- 24777

Noord-Brabant
Mevr. M. Smits-van Waesberghe-van Mierlo, Burg.
Prinssealaan 42, Raams-
donkveer 01621- 2919

Zeeland
A.J.A. Veldkamp, Brigdammestraat 14, Middelburg 01180- 5373

Limburg
H. Graus, Oolhofstraat, Brunssum 045-252623

De keus van D'66

Een redactionele bijdrage van H. L. Verhaar

Tijdens het congres op 27 februari 1971 gaat D'66 beslissen over de vraag met wie zij hoopt het beleidsplan voor de regeringsperiode 1971-1975 te kunnen uitvoeren.

Dat wordt geen eenvoudige keus, want het hoofdbestuur kreeg in Breda de opdracht met alle partijen te gaan praten over die vraag.

Dit artikel beoogt om vooruitlopende op de resultaten van deze gesprekken de meningsvorming in D'66 enigszins te beïnvloeden. Het lijkt immers niet onredelijk van D'66 te vragen dat men in de partij zelf tot een keus gaat. komen. Het zou toch wel te gemakkelijk zijn de keus voor de aanstaande verkiezingen te maken op basis van de negatieve resultaten van de bovenbedoelde gesprekken.

Met het schrijven van dit artikel wordt dus een risico genomen want het kan allemaal heel anders uitvallen dan hier wordt gehoopt. Het zij zo !

Naar mijn mening zijn er voor D'66 drie mogelijkheden om een meerderheid te verwerven voor een regeringsbeleid, en wel:

- 1 alleen.
- 2 samen met de P.v.d.A. en P.P.R., met behoud van ieders identiteit en nu direct.
- 3 samen met de P.v.d.A. en P.P.R., met behoud van ieders identiteit op een later tijdstip en gericht op een progressieve volks-partij.

De mogelijkheid van het "alleen" lag in Breda duidelijk op tafel in de resolutie Drechtsteden. Hoewel deze mogelijkheid gelukkig werd afgewezen, is het nog de vraag wat er gebeurd zou zijn als er geen resolutie van het hoofdbestuur geweest was. Het bleek toch duidelijk in de discussie dat velen hoopten dat de sonderingsgesprekken zullen leiden tot negatieve antwoorden zodat men dan alleen de verkiezingen in kan. Het is gewenst, dat die beslissing in Amsterdam op 27 februari nogmaals wordt genomen. D'66 moet zich realiseren dat goede ideeën nodig zijn maar dat men ze ook moet kunnen uitvoeren. Alleen zal dit niet lukken. D'66 gaat dan lijken op de aardige liberal party in Engeland waarvan vele Engelsen vinden dat het een fijne partij is met geweldige mensen. Je kunt echter net zo goed meteen labour of conservative stemmen, want dan weet je wat er gebeurt. Bovendien zijn de plannen van D'66 te goed om ze zonder kans op verwezenlijking na te jagen. Dat is niet pragmatisch.

Dat betekent naar mijn mening dat er met anderen moet worden samengewerkt. Dat betekent dat als hier uitsluitend wordt gekozen voor een samenwerking met de P.v.d.A. en P.P.R., nu of later, moet worden nagegaan waarom het congres in Breda die mogelijkheid zo sterk afwees.

Het lijkt wel realistisch hier een resultaat te zien van de geweldige afkeer van alles wat "rood" is en die kennelijk ook sterk in D'66 leeft. Het is daarom toch wel goed dat de resolutie van het hoofdbestuur is aangenomen. Er is dan nu tijd eens over dit verschijnsel na te denken.

De vraag rijst nu waarom voor de P.v.d.A. en P.P.R. wordt gekozen dat leidt tot de vraag wat nu eigenlijk het nieuwe is waarover D'66 met zoveel verve spreekt.

In zijn allereenvoudigste vorm gaat het hierom dat wij tegenover het gezag-systeem dat zo lang van boven af heeft gewerkt een systeem van onderop stellen; tegen over een gesloten systeem stellen we een open systeem waar-

aan een ieder kan deelnemen. We hebben er enkele jaren overgedaan om daar enige inhoud aan te geven maar dat is normaal lijkt me voor een nieuw systeem. Het zou niet zo veel waard zijn als elkeen dit uit zijn mouw zou schudden. Ons "navelstaren" heeft het beleidsplan opgeleverd en nu gaat het erom met wie dat wordt uitgevoerd.

We weten al dat P.v.d.A. en P.P.R. met ons een wet willen realiseren voor een gekozen ministerpresident en een districtsysteem en we weten ook dat de P.v.d.A. voor een gekozen burgemeester is.

We weten dat de P.v.d.A. ontstaan is uit een aanval op het gesloten systeem van wat nu belichaamd is in de VVD.

We weten dat de z.g. confessionele partijen ontstaan zijn uit aanvallen op datzelfde systeem. Helaas weten we ook dat er in die KVP, die ARP en CHU velen zijn die graag met dat gesloten systeem meedoen.

We weten dat er uit die groepen mensen komen die nog steeds tegen dat gesloten systeem zijn en die onder meer verzameld zijn in de PPR en in de nieuwe evangelische partij.

We weten tenslotte dat als het er nu om gaat de mondige burger een open systeem te geven deze confessionele partijen kleur moeten bekennen. Zij moeten hun Januskop afgooien.

Op die Januskop was onze actie "gesprekken aan de basis" gericht en als deze niet in zijn geheel geslaagd is dan is dat mede vanwege de afkeer van de P.v.d.A. die we ook in D'66 tegenkomen.

Het lijkt noodzakelijk deze afkeer te overwinnen want gezien het bovenstaande lijkt een samenwerking met de kampioenen van het gesloten systeem niet erg wenselijk. Alle gepraat van Mevrouw van Someren en de heer Wiegel kunnen het ware gezicht van de VVD toch niet verbergen.

Als de kiezer moet kunnen kiezen voor een open of voor een gesloten systeem waarmee de vastgelopen politieke verhoudingen willen doorbreken dan is ook een doorbreken van allerlei emotionele en psychologische gedachten en gevoelens nodig. Deze moeten dan wijken voor het doel van het open systeem, de progressieve volkspartij als U wilt.

In Duitsland heeft een met D'66 vergelijkbare partij de FDP van Scheel voor een dergelijke beslissing gestaan toen men daar vastgelopen verhoudingen moest doorbreken.

Men begreep dat ook de SPD tot een nieuwe opstelling wenste te komen zoals wij dat nu in de Nieuwe Linie van 7 januari 1971 van Den Uijl kunnen lezen.

Ook tussen leden van FDP en SPD leven en leefden wel gevoelens als die tussen leden van P.v.d.A. en D'66 maar men heeft die kunnen overwinnen en met voor heel Europa zegenrijke resultaten.

Als het de leden van D'66 ernst met hun nieuwe boodschap, dan zullen zij op 27 februari 1971 tot een dergelijke beslissing moeten komen. Een beslissing die wellicht een nieuwe regering van "Gods water over Gods akker" zoals Drees van DS 70 het noemt kan voorkomen. Een beslissing die ook van elk D'66 lid een enorme inzet zal vragen om deze voor en na 28 april 1971 waar te maken.

Laten we hopen dat we dit met z'n allen aandurven.

democratuur

maart 1971 - 4e jaargang no. 2

Het congres van D'66 zal gehouden worden op zaterdag 27 februari 1971 in het RAI-Congrescentrum aan het Europaplein te Amsterdam. Het congres begint om half elf waarbij om half tien de zaal open zal zijn. Het ligt in de bedoeling om lunchpauze te houden tussen half één en twee uur.

De discussies zullen om 17.00 uur gesloten moeten zijn.
(Zie ook de elders in dit blad opgenomen voorlopige agenda).
De toegangsprijzen voor dit congres zijn gedifferentieerd vastgesteld conform de woonplaats van de deelnemer.

Zij bedragen:

- f 10, -- voor leden/aanhangers woonachtig in de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht;
 - f 7,50 voor leden/aanhangers woonachtig in de provincies Gelderland, Overijssel en Noord-Brabant;
 - f 5, -- voor leden/aanhangers woonachtig in de provincies Zeeland, Limburg, Drente, Friesland en Groningen.
- Gezinsleden betalen half geld.

De betaling kunt u verrichten op gironummer 1304900 t.n.v. Penningmeester D'66, onder vermelding van Congres '71.
U kunt zich aanmelden door opzending van de hierboven staande kaart. Onmiddellijk na ontvangst van uw girostorting/-overmaking ontvangt u een naambadge, die toegang verleent tot het congres.
Op vertoon van deze badge kunt u aan de ingang van het congrescentrum ook de nagekomen stukken in ontvangst nemen.
In verband met de planning en organisatie van het congres, verzoeken wij u zo spoedig mogelijk in te schrijven.
Bij voorbaat dank en tot ziens in Amsterdam.

Meppel

R.G.A. Meijer, Jacob van Ruysdaellaan 57, Meppel

Naarden

G.G. Baylé, van Dijklaan 24, Naarden

Nieuwkoop

K. Stam, Bernardlaan 42, Nieuwkoop

Noordwijk aan Zee

A.H. Andreas, Beatrixstraat 4, Noordwijk aan Zee

Putten

H. Lebbink, Da Costastraat 86, Putten

Renswoude

J.Ph. van der Mijn, Eikenlaan 25, Renswoude

Rhoon

P. Pappenheim, Margrietstraat 22, Rhoon

Scharendijke

P.B. Verschuur, Platteweg 28, Scharendijke

Vaals

H. Cremer, Maastrichterlaan 26, Vaals

Volendam

G. Groet, Schoklandstraat 9, Volendam

Voorhout

Mevr. Josten, Oranje Nassaulaan 69, Voorhout

Warmond

Mevr. C.E. Dalhuisen-Polano, Postdam 5A, Warmond

Woerden

P. Ultee, Plantsoen 1, Woerden

Wolvega

S.H. Luiken, Oranje Nassaulaan 89, Wolvega

REGIO'SGroningen

Mevr. S.H. Hoek-Beugeling, Treubstraat 30, Hoogezand 05980- 466

Friesland

B.A. Jansen, De Lange West 50, Drachten 05120- 348

Drente

Mevr. S. Venema-Noordhoff, Watermolendijk 10, Eelde 05907- 255

Overijssel

F.P. Boelens, Zuivelstraat 43, Oldenzaal 05410- 350

Gelderland

S. Brandsma, Van Hogendorpstraat 78, Culemborg 03450- 243

UtrechtP.C.M. Hijmans, Van Hillegaertstraat 20 IV, Amsterdam
K: di, t/m vrijdag 020-24942Noord-HollandMevr. R. van der Scheer-van Essen, Oosteinderweg 234,
Aalsmeer 02977- 771Zuid-Holland

C.A.M. van Leeuwen, Hippolytusbuurt 39, Delft 01730- 2477

Noord-BrabantMevr. M. Smits-van Waesberghe-van Mierlo, Burg.
Prinssenlaan 42, Raams-
donkveer 01621- 291Zeeland

A.J.A. Veldkamp, Brigdammestraat 14, Middelburg 01180- 537

Lisburg

Congrescommissie:H.L. Verhaar, voorzitter
tel. 02974/353H. Dijsselbloem, penningmeester H.B.
tel. 02975/4016F.C. v. Leeuwen, secretaris H.B.
tel. 010/302419W.H. Schouten, lid D.B.
tel. 023-285928**KANDIDATEN EERSTE KAMER****NIEUWE SLUITINGSDATUM AANMELDING**

Gezien het huishoudelijk reglement en de praktische mogelijkheden heeft de verkiezingscommissie besloten de termijn van aanmelding als kandidaat voor de eerste kamer te verlengen tot 25 februari. De aanmeldingen dienen per aangezekende brief op deze dag uiterlijk 12.00 uur te zijn ontvangen bij:

Dr.Mr. K.L. Piccardt en
Mr. A.G.J. Piccardt
Keizersgracht 618
AMSTERDAM

Zoals bekend dient een kopie van de aanmelding te worden verzonden naar het landelijk sekretariaat.

De Verkiezingscommissie.